

Hind 24.90 krooni 1,59 eurot

HEA LAPS

JA TEMA SÕBRAD JA SUGULASED

Positrikel:

Narnia kroonikad

**Harry Potter ja
surma vägised**

**Uus
mustkunstitrikk**

**Urvalinnu
elu-olu**

**Maast ja
muust**

**Tere,
merisaarmas!**

**Biiflite
viimased lood**

**Saue
Gümnaasiumi
juubel**

11 2010

**Meie
muhedikud**

**Mis uudist
Lotte asjus?**

www.healaps.ee

9 771406 344067

Mardi- ja kadrikuu tervitus kõigile sõpradele ja sugulastele!

Asume nüüd siis septembrinumbri võistluste auhindu jagama! Uutele võitjatele teadmiseks olgu öeldud, et nagu ikka, saavad Tallinna, Harju-, Järva-, Pärnu- ja Läänemaa lapsed oma preemiad kätte Kullo Lastegaleriist (Kuninga 6, Tallinn), Tartu-, Valga-, Viljandi-, Võru- ja Jõgevamaa laste auhinnad toimetatakse Tartusse O. Lutsu nim. Raamatukogu Lasteosakonda (Kompanii 3/5, Tartu). Kellel on muid soovet, neil palume toimetusse kirjutada, helistada või meilida.

Muhedike
leintajad

oli nii palju, et pidime lõpuks loosimist kasutama. Muhedikud võitsid **ANNABEL DONTSOV** Sõmerpalust, **HANS ERIK KULLA** Laevast, **HELINA TAMMUL** ja **JACO AAVISTE** Puurmanist, **MARRI TRIIN VOLT** Tartust, **TRIINU SEPP** Tallinnast ja **ERKO MÖTTUS** Türitl. Ergutusauhinnad saavad **SIRLI SAAD** ja **KARMEN KARU** Türitl ning **ALEKSANDER UDENTSOV** Väike-Maarjast.

SANDRA MERILA
Jõgevast ja **MARIS VAHT** Tartust,
KRISTEL KORTIN
ning **MADIS METSALLIK**
Väike-Maarjast.

HAMA komplektid võitsid

Ristsõna-auhinna saavad **KERTU KIIVIT** Uuemõisast ja **ANNETTE LÖÖKE** Kihnust.

Lembitu mõistatuse lahendajaist saavad raamatu **MARI-LIIS MÄRGI** Kohtla-Järvelt ja **PILLE MARKOV** Pukast.

Septembriini-raamatud võitsid **RIVO TÜKSAMMEL** Haapsalust ja **HANNA KATA NORMA** Võhmast.

Kes-Mis-Kus?

Nr 11-2010

Kaaneplilt: Kristin Himmist, Lümända Põhikool

- 3 Rivo Teesalu, Taaniel Kraavi, Jean Luc Aeru ja Maali Kuke luulet
- 4 Saue Gümnaasiumi kirjalapsed
- 6 Kunst: Kose Kunstikool
- 7 Steni võistluselt: Paula Voolu muinasjutt
- 8 Tiit Kändler Maast ja muust
- 10 Intervjuu Janno Põldmaga
- 11 Anna Haava päev Pala Koolis
- 12 Novembriin
- 13 Naeru-uss
- 14 Kirjalaps: Aleksandr Kesa jutt
- 15 Mustkunstnik Ande
- 16 Kirjalaps: Katri Lang, Brita Nõu, Teele Vahtra
- 17 Kalaanist
- 18 Uudis 1
- 19 Peep Veedla urvalinnust
- 21 Poster 1: „Harry Potter ja surma vägised“
- 22 Poster 2 „Narnia kroonika!“
- 25 Uudis 2
- 26 Südameleht kukevõimlemisest
- 27 Ilmar Trulli ristsõna
- 28 Järjehoidja
- 29 Kirjalaps: Kristi Arumäe ja Taavet Simo
- 30 Osavnäpp: Lully Gustavsoni meisterdus
- 31 Sandra sööginurk
- 32 Sügispildid Vilustest
- 33 Ilmar Tomuski „Inglid kuuestast b-st“
- 34 Barbindus: Scrabble
- 35 Reet Mängel-Juuse koomiks
- 36 Paetismid
- 37 Kinokuju filmiuudised
- 38 Siit nurgast ja sealt nurgast
- 39 Irise tujutõstev näomaaling
- 40 Sõber Veltzi rokikool: The Beatles 3
- 42 Meie muhedikud, lepatriinu
- 43 Mood: lisa Lotte-kraamile
- 44 Rekato pusleball

Väljaandja: Mittetulundusühing Hea Laps
Harju 1, 10146 Tallinn Tel: 631 44 28
Hea.Laps@mail.ee

Tellimisinfo: Ajakirja saab tellida kõigist Eestimaa postkontoritest ja Hea Lapse veebilehelt
www.healaps.ee/tellimine

Trükk: Reusner

Ajakiri Hea Laps ilmub kord kuus

Toimetaja Leelo Tungal, leelo@healaps.ee

Levija Andrus Lauringson, andrus@healaps.ee

Kujundaja Vivika Kalt, vivika@healaps.ee

Riho Teesalu

Mardid

Taat telerit vaadates tukkus,
lõnga eit veeretas käel.
Seinakell kuus korda kukkus.
Õue pääl imelik hääl...
Pitsu poolt polnudki kära –
ei haukunud, liputas saba.
Näib, võõrad tundis ta ära,
sissepääs majja on vaba.
“Oh issver, need mardid!
Kuis meelest läks see?
Kus on meie kommid?
Taat – üks lahti tee!”
Memm küsima kärmelt,
läks suu muigele:
“Kas tulete kaugelt?
Kas pikk oli tee?”

„Herned ja muda jäid meile –
naabrid, näe, määrised toa...
Taat – külla lähme nüüd neile –
kadripäev tulemas peal!”

Kasvas üks kollastes lehtedes puu,
öökull seal istus ning tegi: “Uhuu!”
Kui taevas sillerdas valge kuu,
ploome ja pirne mul täis oli suu ...

Taanjel Kraavi
Luxembourg'i Euroopa Kooli V klassist

Tali

Täna tali meile saabus
kenasti ta tulek laabus.
Puud siin kõik on härmas, raagus,
külmunud on maa alus.

Lumi meile kiirelt tuli –
lumi sadas hommikuni.
Karu peale sadas lumi,
nii et peale tuli uni.

Linnukene oksa pääl
ära sooja siit nüüd läeb.
Päeva järel läheb päev,
järve peale tuleb jää.

Juba helisevad aiskellad
oi, küll need on ikka hellad.
Peitu pugunud on loomad,
heina nemad laudas söövad.

Lastel nüüd on rõõmu rikkalt
lumememmeread on pikad.
Uisutama läevad plikad,
see on nende komme ikka.

Poistel nüüd on aeg lumesõja jaoks,
kui vaid ainult saaks, lumepalle taaks.
Pallidest pärast lumeonni laaks,
õhtul on aeg soojaks kakaoks.

Maali Kukk
Olustvere Põhikooli V klassist

Talv

Tuli talv,
meil on sall.
Sajab meil nüüd lund,
karule ütleme head und.

Jean Luc Aer
Orissaare Gümnaasiumi 4. klassist

**Täname Kultuuriministeeriumi,
Kultuurkapitali ja Hasartmängumaksufondi.**

**Suur aitäh Haridus- ja Teadusministeeriumile,
kes tellis ajakirja 585-le koolile!**

Sauelaste suleproovid

27. novembril peab Saue Gümnaasium oma 25. sünnipäeva.

Mööldes oma koolile, kirjutasid lapsed luuletusi, jutte ning joonistasid pilte.

Karoliina Männiste, 4. a klass

Au sees usinus, tarkus ja hool

Saue Gümnaasium on meie kool, kus au sees on usinus, tarkus ja hool. Ei targaks saa keegi meist üleöö, see kalli õpetaja ja meie suur töö.

Kes õppida viitsib, saab targa pea, ja tasuks on tulemus enamjaolt hea. Selleks hoolega kirjuta, loe, lahuta ja liida, siis kindlasti õpetaja ainult sind kiidab.

Klassikaaslastega olen ma väga rahul, mõni üksik vahel pisut tige ja pahur. Aga sõpru mul palju ja kõik on nii hea, olen rõõmus, et koolis käima ma pean.

Johanna Kristina Leetmaa 4. a klassist

Markus Lehtsalu, 3. c klass

Õpilasi ligi tuhat

Meie kool asub Sauel, Tallinnast see pole kaugel. Siin õpilasi ligi tuhat – meie linnast kui ka mujalt.

Meil on suur spordisaal ja staadionil joosta saan. Ujulas on vesi soe, kuid seinalt ikka reegleid loe!

Sööklas on meil toidud head, kuid sinna kiirustama pead! Tunde on meil päris palju, kuid sinna mahub ikka nalju.

Reiko Roopärg 4. a klassist

Minu koolis on väga tore!

Minu kool ei ole kaugel, minu koolis on väga tore. Minu õpetajad pole ranged ja koolis kiusamist ei ole.

Minu lemmiktund on inglise keel, seal me õpime inglise lühendeid. Teine lemmiktund on eesti keel, seal me vaatame täishäälikühendeid.

Mu kool on täitsa tore, homme jälle sinna lähen. Ma korrutan nii ja lahutan naa, kuid ikka arvudest aru ei saa.

Ereth Karjama 4. c klassist

Iris Robyn Talgre, 4. c klass

Saue kool on mõnus koht

Saue kool on mõnus koht,
kus targaks saada on meil oht.
Vahel viskame ka vempe
ja armastame tempe.

Tore on meil olla koolis,
sest meist õpetaja hoolib.
Lemmikuks on koolisöökla,
see ei ole üldse oökla.

Alexis Alliksaar 3. c klassist

Grete Mari Piiriste, 4. a klass

Minu kool on noor

Kooli läksin ma,
kui olin kuue aastane.
Noor olin mina ja
noor oli minu õpetaja.
Noor on mu Saue kool
ja noor on õpetaja hool.

Aeg aastaid ritta seab
õppida mu koolis ikka hea.
Õpetaja minust rohkem teab,
aga hinde paneb mulle hea.
Ma oma koolist lugu pean
ja sammud sinna ikka sean.

Sean Christian Kaseorg 4.b klassist

See on üks tore kool!

Mina käin Saue Gümnaasiumis. See on üks tore kool. Toredaks muudavad selle kooli mitmed tähtpäevad. Näiteks spordipäev, kus me teeme mitmesugust sporti. Veel on tore meie kooli sünnipäev. Siis toimub koolis suur pidu ja mitu tundi esitatakse kooli aulas lõbusaid laule ja etendusi. Tore on ka küpssetiste müük, kus me saame müüa omatehtud kooke ja küpsiseid. Meie koolis on toredad õpetajad. Mulle meeldib väga meie enda õpetaja. Ta käib hästi tihti meiega igal pool ekskursioonidel. Väga hea on meie koolis ka see, et kõik trennid ja huvialaringid toimuvad just siin ühes ja samas majas. Mulle meeldib meie kool väga.

Kaspar Taniel Kannel 4. a klassist

Siin on sõpru häid

Minu armas Saue kool,
õppida mul siin on hool.
Neljas aasta poole peal,
kaheksa õppima veel pean.

Palju tüdrukuid ja poisse klassis –
õpetajal nimed sassis.
Siin on minu sõpru häid,
ühist teed veel pikalt käin.

Õpetaja Triin on tore,
vahel naerab nii mis kole.
Ühte asja meeles pean –
talle olla tahan hea.

Sten Sommer 4. b klassist

Metsa moenarriid

Kunagi ammu-ammu, kui tehnoloogia-ajastu alles metsas valitses, elasid metsloomad head elu: keetsid pliidil samblasuppi, hoiustasid külmikus moose, keediseid, marju ja salateid, küpsetasid ahjus värsket liha, surfasid netis, vaatasid televiisorist metsauudiseid ja kasutasid teisi mugavusi. Vaatamata moodsatele eluviisidele nägid nad siiski üsna tavalised välja.

Ühel päeval levis metsas huvitav uudis: loomaaiast põgenenud hüään avas metsa serval jõekäärus modernse ilusalongi. Loomad muutusid väga uudishimulikuks. Nad käisid uut salongi piilumas, kuid keegi ei julgenud selle teenuseid esimesena proovida. Viimaks otsustas orav olla esimene klient. Nähes pakutavate protseduuride nimekirja, mõtles ta kaua. Lõpuks valis kábikuningas endale sobivaks geelkünte paigalduse. Salongist väljus orav mustade küüntega, mille ilutsesid erklillad tähekesed. Kõik imestasid ja ahhetasid, nähes orava ilusaid küüsi, ja panid endale hüääni ilusalongis aja kinni.

Varsti olid peaaegu kõik metsaelanikud uut asutust külastanud. Kobras lasi panna hambapikendused ja esihammastele roosad kivikesed, karule tehti rasvaimu, hunt soovis värvida oma kasukale neonroosa leopardimustri, metssiga pikendas karvu ja valgendas hambaid, siilil pügati okkaid, põder suurendas sarvi, metskits sai kunstripsmed, rebane lasi end paljaks pügada, mägrale tehti silmatorkav meik, nirk tahtis Elvise soengut ja veripunaseid läätsetesid ning ilves käskis endale pügada Hitleri vuntsid.

Ühel päeval küsisid loomad jäneselt, miks tema ei ole hüääni ilusalongi külastanud. Jänese tegi suured silmad ja ütles imestunult: „Loomulik ilu on ju kõige kaunim! Kas teie siis ei vaatagi „Inetut Bettyt“?“

Loomad olid jänese jutu peale päris jahmunud. Nad hakkasid üksteist uurima ja leidsid, et jänkul on õigus. Metsarahvas taipas alles nüüd, et neonroosa leopardi-

Kullo Lastegalerii näituselt 2009

mustriline hunt on päris kentsakas, piitspeenike karu on kuidagi võlts ja et Elvise soeng ei sobi nirgile mitte üks raas.

Loomad häbenesid oma edevust ning kes said, need proovisid vabaneda oma uutest ilulisanditest, ja kes ei saanud, varjasid neid. Näiteks põder kandis sarvede katmiseks hiigelsuurt päkapikumütsi. Karu pani selga oma vanaema maani hommikumantli suuruses XXXXL ja toppis selle alla patju. Hunt käis ringi, seljas liibuv tuukrikostüüm.

Kõik kahetsesid oma tegusid ja läksid edaspidi hüääni salongist suure kaarega mööda. Peatselt suleti ilusalong klientide puudumise tõttu ja omanik sõitis rongiga tagasi loomaaeda.

Tasapisi hakkasid populaarsust kaotama ka elektrilised kodumasinad. Varsti elasid loomad sellist elu, nagu nad praegugi elavad.

Metsaloomadele pole mõte moodsalt elada praeguseni pähe tulnud, kuna esiisade meenutusi hüääni ilusalongist räägitakse põlvest põlve edasi ja, kuuldes, millise totrusega need loomad hakkama said, ei tule enam kellelgi mõtet end ehtima hakata.

Paula Vool Tartu Kivilinna Gümnaasiumi 7. klassist

Tiit Kändler, teaduskirjanik

Pilvedest sündinud kera

Vahva on soojal suvisel päeval leida veidi aega, lamada põõsa all rohul ja vahtida taevas kulge-vaid pilvi. Rünkpilved on kord nagu lambad, siis paistab sealt naabri näolapp, siis jälle ratsanike parv. Kuid kas mõtleme sellele, et sealt võiks paista Maa – planeet millel elame? Kui ei, siis võiks ometi.

Sest Maa ja Päike ja meie naaberplaneedid ja meie naaber-tähed ja nende ümber tiirlevad planeedid – kõik need on pärit pilvest. Küll mitte rünkpilvest, vaid hiiglaslikest kosmilistest gaasipilvedest ja tolmust, mis kunagi igiammu kõiksuses levisid ja aegapidi kõikvõimsa külgetõmbejõu mõjul kokku tõmbusid. Need pilved ei koosnenud veeaurust nagu rünkpilved meie kohal, vaid lihtsatest kergetest gaasidest nagu vesinik ja heelium, mida kogu Universumis on kõige enam. Lisaks oli sinna kogunenud ka raskemaid elemente, mille olid laiali paisanud äsja plahvatanud hiiglaslik täht.

Maa ei saa olla vanem, kui on kõige vanemad meteoriidid ehk siis umbes nelja ja poole miljardi aasta vanune.

Esmalt süttis kokkutõmbunud gaasipilvedest täht. Tähe ümber jäi ringlema temast tuhat korda vähem ainet. Kuid seda oli siiski nii palju, et siin-seal see aine kokku kogunes suurteks kerakujulisteks kamakateks. Mõnede kamakate ümber tiirlema kogunesid pisemad kamakad. Siis läks veel väga palju aega, kuni ühel neist ümmargustest kivikamakatest tekkisid tillukesed elusolendid ja siis läks veel hulk aega, kuni ühed neist elusolenditest jõudsid nii kaugele, et hakkasid asjadele nimesid panema.

Suure tähe nimetasid nad Päikeseks. Selle ümber tiirlevad kamakad nimetasid planeetideks, ja selle palli, millel nad ise askeldasid, nimetasid Maaks. Siiski elas selleks ajaks maapallil nõnda palju kõnelevaid olendeid, et nende keeled olid jagunenud tuhandeteks eri keelteks, ja igas keeles muidugi nimetati kodutäht ja koduplaneet ja teised planeedidki eri nimedega. Kuid see ei muuda asja. Päikesel ja Maal pole sellest sooja ega külma, kas on neil nimed ja kui, siis millised. Nemad on ise kord soojemad, kord külmemad. Kuid just nende soojusest ning külmuusest sõltub meie saatus.

Maa on meile lähim planeet. Meist Päikesest kaugemale Marss, Jupiter, Saturn, Uraan, Neptuun ja Pluuto. Ah jaa, viimasel ajal on teadlased hoopis Pluuto planeetide seast välja arvanud. Ütlevad, et see pole küllalt suur ja esinduslik. Kuid ega sihuke arvamus Pluutot küll grammigi võrra pole muutnud.

Maailma parim kojamees

Kuidas me teame, kui vana on Maa? Kõige vanemad kivimid, mida Maalt leida, on pärit kunagi siia langenud meteoriitidest. On üks kaval viis, mida teadlased kasutavad, et leida, kui vana on üks või teine kivi. Nad mõeldavad, kui palju erineb selles olev süsinik sellest süsinikust, mis praegu Maal leida – näiteks sellest, millest on tehtud meie pliatsid. Süsinikul on kaks eri sorti aatomit, ja ajapikku muutub see suhe, kui palju on esimest ja kui palju teist sorti aatomeid.

Nõnda ongi saadud teada: Maa ei saa olla vanem, kui on kõige vanemad meteoriidid ehk siis umbes nelja ja poole miljardi aasta vanune.

Siin on üks väga raske koht. Kuidas suudab inimene mõista, mis tähendab miljard aastat? Aastast on ju võimalik aru saada, ka kümnest aastast. Saja aastaga on juba raskem, see on pikem aeg, kui inimene keskeltläbi elab.

Tuhat aastat tagasi osati kirjutada ja me saame lugeda, mida inimesed siis mõtlesid. Kümme tuhat aastat tagasi oli Eesti pinnal mõne kilomeetri paksune jää. See juba ei kipu mahtuma pähe. Mis me siis räägime miljonitest ja miljarditest aastatest. Nii teadlase kui mistahes inimese jaoks on need justkui tulnukad kusagilt muudest maailmadest, millega meil suurt pistmist ei ole. Pole midagi muud teha kui soovi korral need lihtsalt pähe õppida ja meelde jätta.

Maakera esimesed pool miljardit aastat olid väga kuumad. Nelja ja poole miljardi aasta eest kiirgas Maa kui tuhm täht. Kollakasoranž sulanud kivisupp nimega magma kattis selle pinda ning Päikese ümber tiirlevad vastsed taevakehad pommitasid seda pidevalt, kuumendades ja sulatades omakorda.

Teistest elementidest raskem raud langes magmakihi põhja ja moodustas Maa metalse tuuma. Tuum tõmbus kokku ja selle läbi tekkis soojust juurde. Maa sisemuses hakkas soojust üha ja üha juurde tekkima, kui mõned elemendid lagunema hakkasid. Teadlased nimetavad sellist elementide lagunemist radioaktiivseks lagunemiseks. Siis juhtub nõnda, et aine justkui muudab oma palet – ühest elemendist saab teine. Nii näiteks muundub uraan ajapikku pliiiks, mida rahvas siiani seatinaks kutsub.

Kuid Maa ja Päikese vahel oli väga tolmune, nii tolmune, et mingit valgust maapinnale – mis siis oli küll vedel – ei jõudnud. Maad ümbritseva kosmilise ruumi pühkis tolmust puhtaks tiirlev Maa ise, nii tegid ka teised planeedid. Nad hoolitsesid enda eest ise ja olid parimad kojamehed, keda eales ajaloos leida võib. Alles pärast seda koristustööd sai noorele hõõguvale maakerale hakata paistma päike.

Nõnda käis seni, kuni maakoor lõpuks rahunes, jahtus ja tahkestus. Siis said hakata tekkima mandrid ning veeaur võis kokku koguneda vedelaks veeks.

Ja alles seejärel sai tekkida elu.

Meie Lotte-sõbralik Janno Põldma

Novembrikuus saab kirjanik ja joonisfilmide tegija Janno Põldma niisama vanaks kui kuus 10aastast poissi kokku. Tema sulest on pärit sellised lahedad raamatud nagu "Džuudopoisid", "Lepatriinude jõulud" ja "Lotte olümpiaaraamat". Mõnusate multifilmide tegemise kõrval on Janno Põldma kirjutanud ka Vanemuise teatrile muusikali „Detektiiv Lotte“ libreto, mida praegugi Tartus näha saab. Triibu-Liine pöördus sünnipäevalapse poole mõne küsimusega.

🐶 Kelleks tahtsid saada 10aastaselt?

Mul endal ei olnud siis veel mingit ettekujutust tulevases ametist. Aga ema soovis, et minust saaks arhitekt. Proovisin siis joonistada paberile maju, aga nad tulid kõik igavad ja ühesugused. Ja mul kadus igasugune huvi arhitekti elukutse vastu. Tädi jällegi soovis, et minust saaks kokk. Et siis oleks mul kõht täis ja saaksin ka üht-teist õhtul koju tuua. Aga koka amet ei huvitanud mind kohe üldsegi mitte.

🐶 Mis olid su lemmiktunnid koolis?

Õppisin neljadele ja viitele. Et oskasin juba nelja-aastaselt lugeda, olid esimesed klassid mulle natukene igavad. Mäletan, kuidas esimeses klassis keeldus kooli raamatukogutädi mulle ühte paksu muinasjuturaamatut laenutamast, väites, et minusugune väike poiss peaks lugema õhukesi ja suurte tähtedega raamatuid. Mulle jättis see nii sügava jälje, et ma rohkem kooli raamatukokku enam ei läinudki. Õnneks töötas minu naabritüdrukute ema raamatuantikvariaadis ja meie tolleaegne lektüür tuli peamiselt sealt. Aga lemmiktunniks oli mulle ajalugu. Ilmselt sobis see minu fantaasiaga hästi kokku.

🐶 Mitu raamatut oled kirjutanud? Mitu filmi teinud?

Olen kirjutanud 3 lasteraamatut, 5 näidendit ja ühe muusikali, olen lavastanud 6 lühikest animafilmi, ühe TV-seriaali ja kaks pikka joonisfilmi. Praegu teen kolmandat. Viimased 10 aastat teen filme koos hea sõbra Heiki Ernitsaga.

🐶 Kes mõtles välja Lotte, kas Kivirähk, Ernits või sina?

Heiki ja minu hea sõber Andrus Kivirähk on meil olnud viimased 10 aastat abiks stsenaariumide kirjutamisel. Meie töö näeb välja nii – istume kolmekesi laua taha ja hakkame

fantaseerima. Et meil on kõigil vägagi sarnane mõtlemine, siis tekib meie kohale suur huvitavate mõtete pilv. Meie asi on sealt pilvest õigeid ja sobivaid mõtteid välja noppida. Ja mida keegi konkreetselt ütles või mõtles, on takkajärgi päris raske tuvastada. Ja ega me tegelikult tahagi seda teha. Seega on õige vastus: Lotte mõtlesime välja kolmekesi.

🐶 Millest jutustab järgmine Lotte-muusikal?

Uus Lotte-muusikal peaks tulema piisavalt põnev ja naljakas. Lotte reisib seal kuu peale. Ja koos temaga satub sinna jännes Adalbert, Lotte sõbra Alberti isa. Tegelikult läheb Lotte kuu peale oma uue sõbra, kuujännes Tiki sünnipäevale. Korraga aga maandub sinna UFO. Ühesõnaga, segadust ja seiklusi peaks jätkuma.

🐶 Millal on oodata uut Lotte filmi?

Uus täispikk Lotte film "LOTTE JA KUUKIVI SALADUS" peaks valmima järgmise aasta suveks. Selles filmis lähevad Lotte ja vana rännukoer Klaus lahendama üht kummaliste kividega seotud saladust. Selles filmis muide saabki Lotte tuttavaks väikese kuujänese Tikiga. Nii et muusikal on nagu järg uuele Lotte filmile.

🐶 Millega tegeled peale multifilmide ja raamatute?

Praeguseks on välja kukkunud nii, et kõik, millega ma tegelen, on seotud Lottega. Muuks lihtsalt ei jätku aega. Töötame koos Heiki Ernitsaga Lottemaa projekti kallal. See oleks siis nagu Eestimaa Disneyland. Ainult Mikide, Donaldite ja Minnie'de asemel toimetaksid seal Lotte, Bruno, Albert ja teised Leiotajateküla tegelased. Ja toimuks see kõik loomulikult Leiotajatekülas.

Anna Haava noored mantlipärijad

Jõgevamaal asuvas Pala Koolis õpib praegu sada koolilast. Ja vaata imet – kõik nad tunnevad meie klassiku Anna Haava luuletusi! Tegelikult pole imestada midagi, sest kool kannab Anna Haava nime ja üsna haridusetempli läheduses asuvad nii kirjaniku muuseumituba kui ka mälestuskivi. Palalased pole kadedad ja kutsuvad sügiseti teisigi Jõgevamaa kooles kuulsat luuletajat sünnipäevale. Ka tänava tähistati 15. oktoobril Anna Haava sünniaastapäeva maakondliku kirjandus- ja etlemiskonkursiga. Luulekavad olid kõik andekad ja žüriil oli palju vaagimist, enne kui otsustati peaauid anda Lustivere noortele näitlejatele. Eripreemia eestimeheliku luule-etenduse eest said Pala Kooli poisid. Üldse oli osaliste seas rõõmustavalt palju noormehi – aga üks ole ka Anna Haava luulepärandi seas palju mehiselt jõulisi värssse. Sellal, kui saalis vaeti luulekavu, panid sullepad kirja oma unistuste-teemalisi mõtteid. Siin saate tutvuda mõne auhinnatõoga.

Luulepäeval esines palju noori mehisid etlejaid.

Birgit Kuslap.

Sügise muinasjutt

Sügiseses looduses olles on vahel tunne, nagu viibiksid muinasjutus. Sa võid unustada end aknast välja vaatama ja märkad looduses vaid kirjusid lehti. Kõik halb ja inetu vajub tagaplaanile.

Sügisel jalutama minnes lahkud reaalsusest ja sisened muinasjutumaale. Kirjud puud on endale selga tõmmanud piduriided, igal puul on need erinevad. Vahtra peorõivad on punase-, kollase- ja oranžikirjud, kuid kasel on lihtne kollane kleit. Lehti langeb, juba lagunevadki need imeilusad peorõivad. Kas muinasjutt lõpebki puude jaoks niimoodi, palja võraga? Jälle langeb üks leht, maandub mu peale, nagu otsiks ta toetuspinna. Mida tunnevad küll puud, kui lehed, mida nad on terve suve kasvatanud ja kandnud, langevad külmale maapinnale?

Eemalt paistavad puud, mis on kui pisikestes punastes leekides. Need on pihlakad. Selles muinasjutus on need marjad leekivpunased. Marjakobarast ilmub päikesekiir. Pihlapuud tunduvad olevat nüüd üleni leekides. Päike tekitab huvitava värvide mängu niisketele lehtedele ja marjadele. Muinasjutuline vaatemäng oleks veel ilusam, kui maad ja lehti kataks härmatis.

Pihlapuudest eemal paistavad õunapuud. Puud on õunu täis. Mõni oks on lausa vastu maad. Seal on ilusad punapõksed õunad. Kui õun kukub maha, tulevad inimesed või loomad ja söövad neid. Miks ei lase inimesed õuntel ise külvata oma seemneid ja kasvada suureks ja tugevaks nagu nende emapuul! Potsti! Kukub õun – mida ta tunneb? Mida tunneb puu, kui ta laps kukub külmale maapinnale? Korjan õuna üles, hammustan! Miks peab igas muinasjutus olema keegi halb, kes rikub muinasloot?

Õuna süües liigun muinasjutumaal edasi. Jõuan kõrrepõlluni. Seal on oranž rebane. Ta liigu mööda kõrrepõldu – kas ta otsib hiirt, kes on tulnud viljapuudest toitu otsima? Rebane hüppab! Kas ta leidis selle, mida otsis? Väikese halli hiirekesse muinasjutt lõpeb rebasega? Jätan rebase oma saagiga omavahel ja uurin põldu lähemalt. Paljajalu sellel põllul kõndimisest on valus mõeldagi, kuidas saab siis rebane seal hüppelda ja joosta nagu muruplatsil? Võib-olla on ta jalad nii peenikesed, et ta astubki viljakõrte vahel? Muinasjutus on vaid kombainist jäänud kõrrejupid ja hiirte poolt näritud viljapead.

Tore, et ma elan maal, kus saan õue minnes kohe muinasjutumaale siseneda, mitte linnas keset maju, kus ma sellist muinasjuttu ei leiakski. Ma tahaksin jääda oma muinasjutumaale, kuna seal on kõik parem kui meie igapäevaelus. Tore, et mul on võimalus end välja lülitada ja siseneda muinasjutumaale.

Sügise luule

Ei ole kellelgi nii uhket ülikonda kui Eestimaa sügisel.
Näha võid sa siili, konna või halli mantlit nugsisel.

Lähed õue, lehed maas kahtekümmend on värvi.
Kas pole uhke tunne taas?
Annaksin sellele kümme täрни.

Jänest kohtad, hästi armsat, kes talveks pesa teeb.
Aknalaval mitu varblast, kes tunnevad taas pekiilent.

Kured, pardid, luiged, haned valmis jälle lahkuma.
Külmahirmus jooksu paned, sest vesi hakkab tahkuma.

Varsti jälle lumi maas ja väljas paugub pakane, kuni kevad tärkab taas, soe endast märku annab linnule.

Kuid hetkel veel on sügis, kirju aeg – veidi külm, kuid see-eest lõbus.
Möödas on nüüd suve verev aed.
Kool meid ootab, krops ja kõbus.

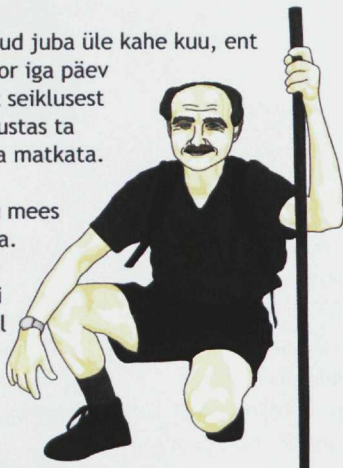
Lembitu mõistatus

#21
10.2010

Kooliaasta oli kestnud juba üle kahe kuu, ent ikka armastas Tuudor iga päev oma suve suurimast seiklusest rääkida. Nimelt otsustas ta jalgsi Potistest Riiga matkata.

Teel tuli talle vastu mees oma seitsme tütrega. Igal tütrel oli seitse korvi. Igas korvis oli seitse kassi ning igal kassil oli seitse poega.

Kassipojad, kassid, korvid ja tütreid - kui palju oli neid kokku teel Riiga?

Eelmine mõistatus

Eelmise mõistatuse lahenduseks on, et külg A ning diagonaal B on täpselt ühepikkused.

Seekordse vastuseni jõudmiseks on aega terve kuu - lahendus koos uue mõistatusega ilmub järgmises ajakirjanumbris.

www.MaagilineMaailm.net

Mõistatuse tegi Ande

1 Joonisfilmimeister Janno Põldma lõpetab uue Lotte-filmi

tegemist. See kannab pealkirja

- „Lotte ja lepatriinude jõulud“
- „Lotte ja kuukivi saladus“
- „Lotte ja Adalbert“

2 Merisaarmaid arvatakse maailmas olevat ligikaudu

- 107 000
- 17 000
- 1700

3 Scrabble´it mänguklotse ritta pannes ulatuks rivi ümber

maakera

- 8 korda
- 18 korda
- 81 korda

4 Luuletaja, kelle nime kannab Pala Kool, on

- Betti Alver
- Anna Haava
- Kersti Merilaas

5 „Yesterday“ autor on

- Ringo Starr
- John Lennon
- Paul McCartney

6 Urvalinnu päris kodu on

- Lätimaal
- Lapimaal
- Leedumaal

7 Potteri-sarja viimane film on

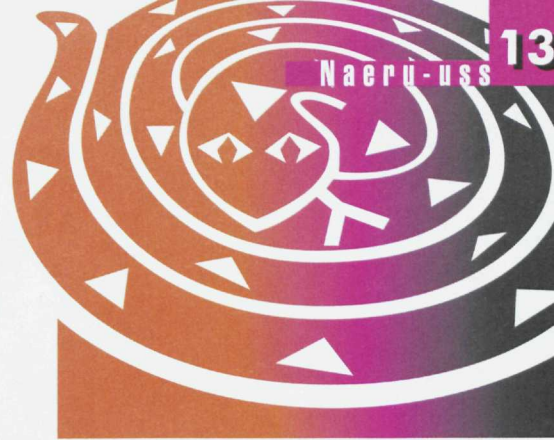
- „Harry Potter ja tarkade kivi“
- „Harry Potter ja segavereline prints“
- „Harry Potter ja surma vägised“

8 Laste joonistusvõistlus „Maa värvid“ on tänavu pühendatud

- Tallinnale
- Tartule
- Pärnule

■ Vastused leiad, kui loed tähelepanelikult sedasama ajakirjanumbrit. Nende vahel, kes saavad õiged vastused toimetusse enne **5. detsembrist 2010**, loosime välja lahedaid auhinnaraamatuid!

„Iga, kas sa tead, mis on viineri ja vihmaussi vahe?“ küsib Juku.

„Ei tea, pojuke!“

„No siis võid sa julgesti minu tehtud salatit süüa!“ rõõmustab Juku.

Juku isa unustas välja minnes oma mobiiltelefoni koju ning kui see laual helisema hakkas, võttis Juku aparadi ning teatas: „Hallo, Johannest pole praegu kodus!“

„Aga kes siis räägib?“ küsib võõras mehehää.

„Räägib Johannese telefon!“

Tänaval astub Juku juurde võõras onu ning küsib: „Vabandust, noormees, ega sa juhuslikult pole Johannese poeg?“

„Olen küll,“ vastab Juku. „Aga üldse mitte juhuslikult!“

„Küll sa tantsid hästi!“ kiidab Juku koolipeo tantsupartnerit.

„Noh, ma arvan, et tahad mind ainult meelitada ja seda ütled sa kõigile

ilusatele tüdrukutele!“

„Oh ei!“ teatab Juku. „Ilusatele tüdrukutele ütlen ma hoopis teisi sõnu!“

„Kas sa oled näinud sellist unenägu, kus koolidirektor ajab vitsakimbuga meie klassijuhatajat taga?“ küsib Juku pinginaabrit.

„Ei, päris kindlasti pole ma sellist asja unes näinud!“

„No sellisel juhul soovitan sul seda vaadata – täitsa lahe unenägu!“ kiidab Juku.

Millal on koer puutüve nuusutades kurb? Siis, et sinna on kirjutatud „Uusi sõnumeid pole!“

Ema helistab töö juurest koju:

„Kuidas sul läheb, Juku? Ega sul igav ole?“

„Ei ole – ma mängin praegu tuletõrjevoolikuga!“

„Kuidas? Miks?“ ehmub ema.

„Eks ikka sellepärast, et ennist mängisin tuletikkudega...“

Ema loeb väikesele Jukule unejuttu. Äkki tõstab väikemees pea padjalt ja teatab: „Kui sa, emme, oma häälenuppu kõvemaks ei keera, siis tuleb mulle varsti juba uni peale!“

„Juku, sa pole täna ennast jälle pesnud!“ pahandab ema. „Vaata, kui räpased on su käed – sellistega ei saa küll kooli minna!“

„Tead, ema, kätepesul poleks mingit mõtet – mul pole nimelt täna üldse plaanis koolis kätt tõsta!“

„Juku, kui sul on ühes püksitaskus neli kivi ja teises viis, siis mis on tulemuseks?“ küsib õpetaja matemaatika tunnis. „Tulemuseks on see, et püksid vajuvad rebadele!“

„Kas tead, kes on meie klassis kõige totakam?“ küsib Juku pinginaabrit. „See oled sina!“

„Aga tegelikult oled sina minust sada korda lollim!“ teatab pinginaaber. „Sina, Juku, pole kõige totakam mitte ainult meie klassis, vaid terves koolis!“

„Poisid, poisid!“ hüüab õpetaja. „Te vist unustasite, et m i n a olen ka klassiruumis?!“

Juku sõidab koos emaga rongis ning nende vastasistmel istuv meesterahvas hüüatab: „Proua, keelake ometi oma poega – poisid muud ei teegi kui jäljendab mind!“

„Juku, kas sul häbi ei ole? Jäta jalamaid nende õudsete grimasside tegemine järele!“

Vanakuri Kaberneemelt

Juhan ja Tilda on meie küla naabrid. Majapidamine on neil suur – aed, kass ja koer. Nad on külalislahked inimesed, armastavad külalisi vastu võtta ja ka ise külas käia.

Olid kord Juhan ja Tilda Kaberneemes külas käinud ning jäid sinna ööbima. Juhan ärkas vara hommikul ja otsustas bussi mitte oodata, vaid jalgsi koju minna – tee pole ju üldse pikk, vaid 5 kilomeetrit. Aga Tilda las vaatab oma unenäod lõpuni.

Kõnnib Juhan läbi küla, ja see on üleni hõbedases udus. Ta läheb üle silla jõe äärde ning märkab: all istub vana Ants õngega.

„Tere, Ants!” hüüab Juhan. „Mina lähen koju, otsustasin, et jää bussi ootama...”

Vana Ants vehkis käega, ja pomises midagi, aga mida ta pomises, sellest Juhan aru ei saanud.

Ta läks edasi. Linnud laulsid, päike mängles rohelistes lehtedes. Hea oli Juhani, kedagi polnud segamas. Järsku tuli talle meelde, et võti jäi Tilda käekotti.

„Oeh, peab tagasi minema,” mõtles Juhan ja otsustas seekord teed lühendades läbi metsa minna. Jõudis külla, võttis võtme ja läks tagasi.

Kõndis üle silla jõe äärde, aga seal istus ikka veel Ants.

„Tere, Ants!” ütles Juhan. „Mina lähen koju, otsustasin et ei jää bussi ootama...”

Ants avab suu, vaatab ehmunult Juhani poole ja vaikib. Juhan lööb käega ja läheb oma teed.

Kõnnib, kuulab linnulaulu, ja järsku näeb, et talle sõidab vastu naaber Tiit oma vana autoga. Tiit peab auto kinni ja küsib: „Miks sa jala käid?”

„Ei hakanud bussi ootama.”

«Aga mina lähen Kaberneemele leiba ostma. Tule kaasa, ostame leiva ära ja siis sõidame koju tagasi. Meil ju sama tee?»

Mõtles Juhan tükk aega ja nõustus. Mehed jõudsid Kaberneemele tagasi ja nägid, et poe juurde oli kogunenud hulk rahvast. Elekter oli välja lülitatud, kassa ei töötanud.

Poemüüja Lembi hüüdis: „Enne lõunat pole mõtet oodatagi!”

Tiit patsutas Juhani õlale: „Mul oleks ikkagi saia vaja. Kui asi on juba nii kaugele läinud, siis lähme sadamasse ja vaatame mida kalavõrgud tõid.”

Juhan mõtles, kratsis kukalt ja lausus: „Ei, ma lähen parem koju.”

Ja naases taas koduteele. Läks mööda küla, jõudis üle silla jõe äärde – aga seal istus ikka veel Ants oma õngega.

„Tere, Ants!” ütles Juhan. „Ja mina lähen koju, otsustasin, et ei jää bussi ootama...”

Ants vahtis Juhani, viskas siis viskas õnge põõsasse ja jooksis tagasi vaatamata minema. Hiljem rääkis külarahvas, kuidas Ants oli mööda küla joostes karjunud, et Kaberneemes ilmus välja vanakuri ise...

Mustkunst

Trikk

Pime ja veidi salapäranegi november oli kätte jõudnud. Hommikul silmi avades ei võinud kunagi teada, mis akna taga ees ootas – kas oli maad katmas paks lumevaip või kõrgusid mustaval maapinnal vaid raagus puud.

Kuigi päevad olid lühemad, venisid õhtud selle võrra pikemaks. Päike vajus silmapiiri taha juba enne kella viit ning kargelt külm sügisõhk ja pimedus sundisid lapsi üha enam tubasteks.

Potiste kooli 5A klassi kambajõmmid oskasid endale aga igal ajal tegevust leida. Põhiliseks kogunemis- ja mängimispaigaks oli loomulikult Ehmundi pööningul asuv salaruum, ent käidi ka teiste juures külas. Ainult toaseinte vahel aega siiski ei veedetud – novembrikuus sai aeg-ajalt juba kelgutadagi, lumesõja pidamisest rääkimata.

Ka tähtpäevi jagus novembris omaajagu, ühiselt käidi marti ja kadrit jooksmas. 30. novembril oli teatavasti andresepäev ning kaksikud Pärtel-Mürkel ning Eldor-Ado, kelle viis päeva tagasi kogutud kommissaak oli juba otsakorral, tahtsid ka andrest jooksmata minna. Kuna aga keegi lastest ei teadnud, milline üks õige Andres välja peaks nägema ja mida sel puhul laulda tuleks, jäi see plaan katki.

Oktoobri lõpus tähistati üle kogu maailma halloweeni ning novembri alguses süüdati akendel hingedepäeva küünlad. Sellest ajendatuna tekkis lastel kindel plaan korraldada üks tõeline nõidade pidu!

Kokkulepitud õhtul võiski Ehmundi maja poole voorimas näha nii nõidu, vikatimehi, kuradikesi kui ka kummitusi. Argliku Ehmundi veel arglikumad vanemad olid targu otsustanud igaks juhuks pealinna teatrisse sõita, seega oli maja laste päralt.

Ka Ehmund oleks hea meelega kaasa läinud, et mitte õhtut

tontide seltsis mööda saata, ent isa oli kindlalt vastu: „Keegi peab maja ka valvama jääma. Sa oled nüüd juba suur poiss, peaaegu mees.“

Sel hetkel ei soovinud Ehmund olla mees, kes peab ise vastutama. Tal ei olnud õrna aimugi, kuidas käituda siis, kui mõne kuradi maski taga ei olegi Lembit või Leiger või ükskõik kes klassikaaslastest, vaid hoopis päris saatan.

Lõpuks jõudsid kõik lapsed kohale ning pidu sai õige hoo sisse. Peagi unustas ka Ehmund oma hirmud, kuna õhtu oli tõeliselt põnev. Kuni ühel hetkel pakkus Lörbert välja, et võiks mõnd õudusfilmi vaadata või vaime välja kutsuda.

Ehmundile tekitas juba vaimudele mõtleminegi külmavärinaid, teised olid aga rõõmuga nõus. Ainult et – kumba siis teha? Kuna Ehmund oli maja peremees, jäeti otsuse langetamine tema õlule.

Poiss mõtles ja kaalus pikalt. Õudusfilmi vaadates hakkaks ta kindlasti kartma. Samas: kui vaime välja kutsuda, siis võib-olla neid ei tulegi ja VÕIB-OLLA ei juhtugi midagi õudset.

„Kutsume siis vaime välja,“ ohkas ta sügavalt.

„Aga kelle vaimu me välja kutsume?“ küsis Sibülle, silmad põnevusest hõõgumas.

„Äkki kellegi, kes on siin majas varem elanud?“ pakkus Alli-Enn välja.

„Hea mõte!“ kiitsid kõik takka. „Aga kes siin varem elanud on?“

„Mäletate seda ilusat sõrmust, mille me koristades leidsime? Äkki saaks selle kaudu järele uurida, kes selle omanik oli?“ turgatas Kassandrile pähe.

Lapsed otsisid kiiresti sõrmuse üles.

„Kuidas me neid vaime üldse välja kutsume?“ uuris Ehmund vaikselt.

„Mul on üks idee,“ lausus Lembit, kookides taskust nõõri-juppi välja. Võtnud ka sõrmuse enda kätte, asetas ta selle nõõrile. Nõõri hoidis poiss diagonaalselt, nii et vasak käsi oli kõrgemal kui parem. Sõrmus jäi alumise otsa lähistele.

„Loogika on väga lihtne,“ selgitas Lempis, „Me esitame küsimusi ja kui sõrmus hakkab mööda nõõri ülespoole tõusma, tähendab see „JAH“. Kui aga midagi ei juhtu ja sõrmus jääb paigale, siis tähendab see „EI“.“

„See on küll halb plaan,“ vaidles Neve-Rever vastu. „Sõrmus ei hakka iialgi liikuma.“

„No proovime,“ naratas Lempis ning küsis sügava häälega: „Oo, siin varem elanud inimese vaim, sõrmuse omanik, kas sa kuuled meid?“

Laste meeled olid põnevusest pingul. Mõne hetke jooksul ei juhtunud midagi. Seejärel hakkas sõrmus aeglaselt ülespoole liikuma.

„Never!“ hüüatas Neve-Rever uskumatuses.

„Ooohhh!“ hüüatas Ehmund ja minestas.

Kuidas Lembit seda tegi?

Nõõrijupp, mida Lempis kasutas, oli tegelikult kummipael. Suure osa paelast peitis ta alumiseks jäänud pihku ning ülejäänud jupi tõmbas kahe käe vahele tugevalt pingule.

Andes pihust märkamatuult nõõri järele, ent hoides kahe käe vahel sama kaugust, vähenes kummipaelal olev pingeline ja sõrmus liikus ülespoole. Seega tegelikult liikus kummipael koos sõrmusega, kuigi lastele tundus, nagu oleks vaid sõrmus kõrgemale tõusnud.

Kool aastal 2080

Aastal 2080 on koolimajad ehitatud palkidest, katused õlgedest või pilliroost. Sisustuseks on kasutatud puitu ja lina. Kooli tullakse jalgsi, kuna koole on nii palju, et kaugelt ei pea käima. Koolil on söökla, kus on palju lapsi, ent alati on seal vaikne. Kõik austavad toitu. Süüakse leiba, liha, kartulit, suppi, putru moosiga. Magustoiduks on pannkoogid, isetehtud jogurt puuviljatükkidega, kondenspiim meega. Juuakse piima, vett, mahla ja teed.

Kooliõues on kooguga kaev, põlispuud, ait, kuur, laut. Aidas hoitakse sööke ja jookke, mis lapsed koos vanematega on varunud. Teises aidas on mõningad riided ja jalatsid, kui kellelgi midagi puudu on.

Kuuris on puud, suusad kõikidele lastele, nõör ja muud vajalikud asjad tööõpetuse tundideks. Koolil on ka oma laut lehma, lamba, sea, hobuse, kuke, kana, hane ja pardiga. Loodusõpetuse tunniks on siis õppevahendid alati käepärast. Kooliaias kasvatatakse kartuleid, kaalikaid, kapsaid ja palju muud, mille hoidmiseks on kelder. Ei puudu ka mitmesugused viljapuud. Lapsed ja õpetajad kannavad koolivormi ja see on linasest riidest. Tunnid toimuvad kooliümbruse looduses, halva ilma korral majas sees. Halbu hindeid ei ole, sest see, mida õpitakse, on huvitav.

Kõik on rõõmsad ja rahul, ei ole koolistressi ega muid 2010. aasta moodsaid haigusi.

Katri Lang Viluste Põhikooli 3. klassist

Oksal siristab linnuke,
kes on veel tilluke.
Ta laul on alles jupike,
kuid see on väga kenake.
Ta nokale langes helbeke,
mis on väga õrnake.

Teele Vahtra
Võhma Gümnaasiumist

Kuidas laiska koera õpetada

SEEKORD räägin teile loo Šoti terjerist Doroty. Doroty on nagu Šoti terjerid ikka, jässakas ja karvane ning musta värvi. Ükskord läksin oma sõbra Mari juurde, kes on 10 aastane ning 4. klassi õpilane nagu minagi. Mõitlesin, et õpetan Doroty väikestest takistustest üle hüppama. Kuna olen koeri õpetanud igasuguseid asju tegema, hakkasime ka Doroty õpetama.

Panime väikese pulga maha. Tähendab, Mari hoidis pulka maast natuke kõrgemal ja mina hoidsin Doroty käe kõrval. Hakkasin Dorotyga jooksmas ja nii nagu ma arvasingi, Doroty vaid lonkis ega hüpanud takistusest üle. Kuigi see oli nii väike takistus, nii et mine tea, isegi mops hüppaks või astuks sealt üle.

Mari ohkas ja ütles, et Doroty ongi selline memmekas. Järsku tuli mul pähe öelda Dorotyle memmekas ja vaadata, mis siis juhtub. Ja vaata imet, Doroty hakkaski seepeale jooksmas ja hüppas ilusa suure kaarega üle takistuse. Vaadake, see tõesti toimus! Tuleb lihtsalt leida koera nõrk külg ja sellega tegelda.

NB! Iga koera puhul see kahjuks ei aita.

Brita Nõu Ruila Põhikoolist

Eelvin Tamašauskas

Talve ootel

Talvel tehakse lumemeest
lumele lisaks kas või veest.
Ka mäe peale vett valatakse
ja siis liugu lastakse.

Evi Leet
Tilsi Põhikooli 8. klassist

Inimkäte osavust ei jõua keegi ära imestada, kuid tegelikult on ka loomade seas osavate käppadega asjamehi. Üks nendest – merisaarmas ehk kalaan – saab näiteks krabide puhastamisega hakkama paremini kui mõni algaja kokapoiss.

Merisaarmas on nutikas vunts!

Nuge ega pintsette pole kalaanil muidugi merevees kuskilt võtta, see-eest aga leidub merisaarma elupaigas – Vaikse ookeani põhjaosa rannikul – kive, mida kalaan kasutab õige omapärasel viisil: ta asetab lameda kivi oma kõhu nahakurdude vahele ja kolgib merisiilikut või krabi vastu kivipinda seni, kuni saakloom koorik lööb lahti.

Nagu kärplastel ikka, on ka merisaarmal suus teravad kikud, kuid ilmselt on elu näidanud, et kivi tööriistana kasutades saab kergemini kõhutäie kätte. Kalaan on kärplastest ainuke mere-eluviisiga loom. Merisaarmaid uurivad Kalifornia bioloogid on täheldanud veidrat asja: saagirikkal ajal pugib kalaan ilma pirtsutamata kõike, mis kätte saab, ent kui tal on nälj varuks, siis valib ta oma toitu väga hoolikalt. Selline veider pirtsutamine nõrgestab kalaani organismi ja võib viia koguni hukkumiseni.

Merisaarmate toitumisharjumuste uurimist kergendab see, et kuigi kalaanid hangivad toitu ookeanipõhjust, tõusevad nad saagi söömiseks alati veepinnale. Enne sukeldumist tõmbab kalaan kõvasti õhku sisse, et siis minuti-paari jooksul kuni 15 meetri sügavuses jahti pidada. Suuremad saakloomad viivad nad kohe pinnale, väiksemad topivad kaenla alla. Loodus on merisaarmale lisaks kõhuvoltidele kinkinud ka kaenlaalustesse taskutaolised nahakurrud, kus saab hoida toidupalu ja teinekord ka kive, mille abil toitu töödelda. Sukeldumise ajaks sulguvad merisaarma ninasõõrmed ja kõrva-avaused ja ta kopsumaht on tavalise saarma omast kaks-kolm korda suurem.

Ka merisaarmate ainevahetus on paar-kolm korda kiirem kui siseveekogude ääres elutsevatel saarmatel, samuti on nad

„maapealsetest“ sugulastest hulga kopsakamad: nende kaal ulatub 40 – 45 kiloni. Ööseks kogunevad merisaarmad sageli suurtesse rühmadesse ning mähkuvad adrusse – sel kombel „ankrusse“ jäädes pole vaja karta, et voolus neid kusagile kaugemale kannab. Veetaimesse mähivad emasloomad jahile minnes ka oma pojukesed. Pisikeste kalaanide karv „kammitakse“ hästi õhuliseks, nii et loomabeebid hõljuvad veepinnal nagu korgid. Uneaja veedab kalaaniitita tavaliselt ema kõhu peal – selili veepinnal ujudes hoiavad merisaarmaamad poegade ümbert õrnalt esikäppadega kinni.

Merisaarmatel pole naha all rasvakihti, kuid neid kaitseb külma eest äärmiselt tihe karvastik: kohati paikneb ühel ruutsentimeetril 100 000 karva! Kalaanid hoolitsevad oma kasuka eest väga – kui nad parajasti ei söö ega sukeldu, siis tegelevad nad oma karvastiku poleerimisega.

Merisaarmate suurimateks vaenlasteks on mõõkvaalad: kui kalaanide ujumiskiirus on 14 – 16 km tunnis, siis võivad seitsme meetri pikkused mõõkvaalad saavutada vees kuni 55kilomeetrise tunni kiiruse ning nende täiskasvanud elevanti kaaluga kiskjate rünnaku puhul pole kalaanidel suurt pääsemislootust.

Lisaks mõõkvaaladele ohustab merisaarmaid ka ookeanivee saastumine. Bioloogid väidavad, et seal, kus kalaanid hakkavad kaduma, tuleks asuda kohe vee koostist uurima.

Præguseks arvatakse merisaarmaid olema maailmas 107 000.

Tallinna Keskraamatukogu tegi Tallinna 1. klassi õpilastele kena kingituse

Tallinna Keskraamatukogu pani juba paar aastat tagasi aluse kenale traditsioonile: nimelt kingiti 2008. aasta sügisel kõigile pealinna esimese klassi õpilastele kogumik „**Omad jutud**“, mis sisaldas laste omaloomingut. Mulluseks kinkeraamatuks sai **Ülle Küteni** luulekogu „Väike puu ja rändur kuu“, tänava aga said kõik 3625 kooliminejat kingituseks Eesti Kultuurkapitali toetusel ilmunud **Jaanus Vaiksoo** juturaamatu „**Onu Heino väike pere**“. Raamatu kujundas keskraamatukogu kunstnik **Kertu Sillaste**.

Talvekuu Eesti Vabaõhumuuseumis

- **7. november – valmistume mardipäevaks.** Härjapea talus saab meisterdada mardimaske nii, nagu seda tehti 100 aastat tagasi.
- **21. november – kadripäeva ootuses** valmistame kadrimaske ja rägigime kadripäevaga seotud kommetest.
- **Kadri- ja mardipäeva programme lasteaedadele ja koolidele pakub muuseumi hariduskeskus Kuie kool.** Enamat infot saab muuseumi koduleheküljelt ja helistades 6549 126 või saates e-kirja: kuiekool@evm.ee.
- **12. - 14. novembril saab Härjapea talus näha leivategu** Värsket isetehtud rukkileiba saab kaasa osta Kolu kõrtsist.
- Hobusõit iga päev kella 10 – 16. **Muuseumi territooriumil võib kohata ka põtru, metskitsi, metssiga, rebaseid, jäneseid, kährikuid jt metsaelukaid, kuid neile lähedale ei tasu minna.**

Talvehooajal ootame külastajaid (Vabaõhumuuseumi tee 12, Tallinn) igal päeval kella 10st – 17ni. Avatud on muuseumi park, käsitööpood, Kolu kõrts, Kuie kool, Härjapea talu, kolmapäeviti ning nädalavahetustel Sepa talu. Hea ülevaate muuseumist ja pakutavatest võimalustest saab vaadates virtuaaltuuri muuseumi koduleheküljel www.evm.ee.

Teddy-karu sünnipäev ja karunäitus

27. oktoobril tähistas **Teddy-karu** – tuntud ja armastatud kaisuloom – oma sünnipäeva mõmminäituse avamisega **Eesti Lastekirjanduse Keskuse põningul**. Näitus jääb avatuks novembri lõpuni ehk nii kauaks, kuni kojuigatsus ka kõige seltskondlikumad karud lahkuma sunnib... Ruttu aga karusid kaema! Eesti Lastekirjanduse Keskus on avatud esmaspäevast reedeni kell 10 – 18, laupäeviti kell 11 – 16.

Tähelepanu! Algab joonistusvõistlus MAA VÄRVID 2010 – 2011!

XII rahvusvaheline laste joonistuste konkurs **MAA VÄRVID** on pühendatud Tallinnale – tornide- ja merelinnale, legendide ja unistuste linnale – sest aastal 2011 on Tallinn Euroopa kultuuripealinn.

Teemasid on kaks:

1. Merelinn Tallinn – linna ajaloost, elust meres, merel ja mere ääres; linnast legendides ja unistustes.
2. Minu kallid kodulinn – see on võimalus jutustada pildikeeles oma armsa kodulinna tänapäevast.

Konkurss **MAA VÄRVID**, millest võtavad osa noored vanuses 3 – 17 eluaastat, toimub nagu varemgi Tallinnas. Viimasel konkursil oli osalejaid Eestist ca 2500 ja teistest riikidest pisut enamgi – 3000. **MAA VÄRVIDE** Tallinna konkurs on Euroopas ainulaadne, sest, esiteks, selle žüriis töötavad üksnes silmapaistvad kutselised kunstnikud ja kunstiteadlased ja teiseks, autasustatakse konkursi laureate nii Eestist kui väljastpoolt (viimasel korral jagati välja 120 auhinda ja diplomit osalenuitele Eestist ning teist samapalju osavõtnutele teistest riikidest). Täna on konkurssidel esinenute paljud kunstiüliõpilased ja/või juba diplomaeritud kunstnikudki.

Konkursi tingimused:

1. Töö joonistusmaterjalil formaadis A-3 või A-2 võib olla teostatud ükskõik millises tehnikas.
2. Töö tagaküljele peab olema kirjutatud trükitähtedega või kleebitud leheke, kuhu on trükitud järgmised andmed:
 - Pildi nimi
 - Autori ees- ja perekonnanimi
 - Vanus
 - Täpne kodune aadress, telefon (kui on, siis ka elektronposti aadress)
 - Kooli täpne nimi, aadress, telefon, elektronposti aadress
 - Õpetaja-juhendaja nimi ja perekonnanimi, kontaktandmed

Konkursitöid oodatakse Eestist kuni 31. detsembrini 2010; teistest riikidest – 30. jaanuarini 2011.

Tööd saata aadressil: MTÜ Maa Värvid, Liivalaia 9 – 611, 10118 Tallinn, Estonia

NB! Teistest riikidest ja linnadest võib töid edastada skaneeritult või kvaliteetsete fotodena ka interneti teel aadressil: info@maavarvid.ee, et žürii saaks töödega esmatutvust teha. Lõppvooru pääsenud tööde autoritega võetakse ühendust ja seejärel tuleb neil tööd edastada postiga eelpool osutatud aadressil.

Konkursi laureaatide autasustamistseremoonia ja näitus parimatest töödest leiab aset aprillis 2011. aastal. Konkursiuudiseid leiate aadressilt www.maavarvid.ee ja kirjutavast-kõnelevast pressist.

Ootame aktiivset osavõttu ning meeleolukaid ja värviküllaseid joonistusi!

Urvalind

Paar viimast kuud on tähelepanelikumad silmapaarid märganud ringi lendamas heledatooniliste väikeste lindude parvi.

Paar viimast kuud on tähelepanelikumad silmapaarid märganud ringi lendamas heledatooniliste väikeste lindude parvi. Küll teeäärsetelt umbrohustutelt lendu tõusmas, küll põlluäärsetes puudetukkades okstel askeldamas. Kel on õnne olnud neid linnukesi lähemalt silmitseda, on kindlasti märganud nende sümpaatset ilu – kaunist punast laupa ning musta lõuaalust, isaslindudel ka ilusat õrnpunast rinnaesist. Muidu on nad hallikaspruunid, valkja alapoolega, pikitriibulise selja ja külgedega. Need on põhjamaist päritolu urvalinnud.

Urvalinnu päris kodu on Lapimaal, kus tundra metsavööndis on ta üks levinumaid linde. Alates septembrist liiguvad nad aga suurte parvedena lõuna suunas, kus toitub rohkem ning seetõttu näemegi Eestis sügiskuuudel ja kevadel siit läbirändavaid parvi, kuid osa neist jäävad meile terveks talveks. Nii et siis, kui jõuluvana ükskord detsembris siia pärrale jõuab, leiab ta

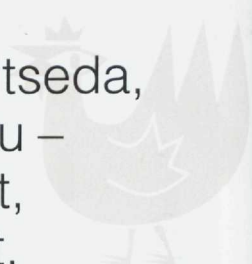
urvalindude näol juba hulga omakandimehi eest.

Viimased paar aastat oleme saanud urvalinde ka juba peaaegu kohalikeks nimetada, sest 2008. aasta suvel õnnestus esmakordselt tõestada urvalindude pesitsemine Eestis. Saaremaal Loode kadastikus juhtus see tore lugu. Pesa küll üles ei leitud, aga pesitsusperioodi jooksul vaadeldi vanalindude paari, keda hiljem nähti juba poegi toitmas.

Iseenesest on urvalinnu pesitsusperiood väga lühike, võrreldes teiste lindudega. Mõne päevaga valmivas pesas haub urvalinnuema pojad välja vaid 10-12 päevaga ning ega pojad pesaski suurt kauem püsi, maksimaalselt kaks nädalat. Olgugi et pesa on täitsa mõnus paksuseinaline ehitis oksaharude vahel. Juunis-juulis võib urvalind veel teistkordseltki pesitseda, kuid see võib toimuda juba hoopis teises piirkonnas, kus toitub rohkem.

Kel on õnne olnud neid linnukesi lähemalt silmitseda, on kindlasti märganud nende sümpaatset ilu – kaunist punast laupa ning musta lõuaalust, isaslindudel ka ilusat õrnpunast rinnaesist.

Urvalinnupojad kasvavad üles putkatest toitudes, kuid kogu ülejäänud elu on urvalinnud põhimõttelised taimetoitlased. Nende lemmiktoiduks on kaseseemned, kuid hästi maitsevad ka kuuse-, lepa- ja umbrohuseemned. Augustis-septembris on nähtud neid pohladegagi maiustamas. Kuid kui urvalinnud harjuvad toidumajas söömas käima, saavad neist kiiresti sihvkasõitlased. Nokkamööda on neile ka muu toidumajatoit, olgu selleks siis hirss, kaer või maapähklid. Süüa meeldib neile nii toidumaja sees kui selle all maapinnal. Ja ikka kambakesi koos, ilma ainsagi tülit. Põhjamaiselt rahuliku loomuga linnud.

Urvalinnud on üpris pisikesed linnud, siisikesest vaid veidi suuremad, kuid peentel okstel ja urbadel suudavad samuti turnida ja rippuda, selg allapidi. Ja samal ajal veel häälekalt sidistada, eriti kevadeti. Inimese suhtes on nad küllaltki usaldavad nagu põhjamaalased ikka. Seetõttu võib nende tegemisi üpris lähedalt jälgida ja silmailu pakub see küllalaga!

Peep Veedla tekst ja fotod

Peep Veedla tekst ja fotod

VÕTA ETTE TEEKOND. SUKELDU SEIKLUSTESSE.
AVASTA NARNIA, MILLESARNAST SA POLE VAREM NÄINUD

NARNIA

- KROONIKAD -

KOIDURÄNDURI TEEKOND

KINODES 10. DEISEMBRISI
VALITUD KINODE 3D-EKRAANIDEL

FOX 2000 PICTURES AND WALDEN MEDIA PRESENT "THE CHRONICLES OF NARNIA: THE VOYAGE OF THE DAWN TREADER" A MARK JOHNSON PRODUCTION A MICHAEL APTEO FILM BASED ON THE BOOK BY C.S. LEWIS
- GEORGE HENLEY SWANDAR KEVIES BEN BARIES WILL POUTER AND TILDA SWAINSON AS "THE WHITE WITCH" - DAVID ARNOLD MUSIC BY ANGUS BOKERTON COSTUME DESIGNER C.S. VASSENGER EDITOR RICK SHAWNE A.C.E. EXECUTIVE PRODUCERS GARRY ROBISON PRODUCED BY DANIE ESPINOTTI, A.S.C. AND
PRODUCED BY DOUGLAS GRESHAM PERRY MOORE EXECUTIVE PRODUCERS MARK JOHNSON ANDREW ADAMSON PHILIP STELLER DIRECTED BY CHRISTOPHER MARQUIS & STEPHEN McFEELE AND MICHAEL PETRONI WRITTEN BY MICHAEL APTEO
WWW.NARNIA.COM

Harry Potter

JÄ
SÜRMA
VÄGISED
OSA 1

KUSKIL POLE TURVALINE.

EELILISE FINAALI 1. OSA

KINODES 19. NOVEMBRIST

Keeltepäev Petseris

Septembrikuu viimasel päeval kogunesid Petseri noored keelehuvilised **Petseri Lingvistilise Gümnaasiumi** saali, et kuulata keelealaseid ettekandeid. Esinesid kooli direktor **Svetlana Rakuta**, Eesti Kirjandusmuuseumi vanemteadus **Asta Õim** ja paljud teised keeleteadlased Tartust ja Tallinnast. Eesti keele õpetaja, Emakeele Seltsi liige **Vally Tamm** meenutas, et Euroopa keeltepäeva traditsioon sai alguse 2001. aastal. Keelteõpetajad esitasid Puš kini luulet vene, inglise ja eesti keeles. Õpilased laulsid ja lugesid luuletusi eesti, soome, vene ja setu keeles, mängiti ka venekeelset lühinäidendit. Petseri Lingvistiline gümnaasium tähistas eesti keele päeva 11. korda.

TALLINNA LINNAMUUSEUMI LASTEMUUSEUMIS ON AVATUD NUKUMAJAKESTE NÄITUS

Sada aastat tagasi meisterdas üks osavate kätega ema Christiina oma tütrele Sinaidale kahekorruselise nukumajakese. Saja-aastase juubeli auks korraldas Tallinna Linnamuuseumi Lastemuuseum tänavu maist kuni oktoobrini NUKUMAJADE konkursi. Zürii andis välja ühe peaaubinna ja kuus eripremiat. Konkursile saabus kokku 36 majakest, mis ootavad nüüd suuri ja väikesi näitusekülastajaid Tallinnas, Kalamajas, Kotzebue tn. 16.

Nukumajakeste autoritest tuleb juttu juba järgmistest numbrites.

Fazer korraldas leivanädala raames oktoobrikuus Tallinna üldhariduskoolide 1. klassidele joonistusvõistluse teemal „Lõbus võileib“. Konkursile laekus 182 tööd, mida saab näha **Coca-Cola Plazas 5. novembrini**. Osavõtt oli väga aktiivne ja konkursile laekus tervelt 182 tööd 23 koolist.

Kõik osalejate hulgast valiti välja viis parimat:

- ♦ Tallinna Lilleküla Gümnaasiumi 1. a klass,
- ♦ Tallinna Tehnikagümnaasiumi 1. a ja 1. b klass,
- ♦ Tallinna Paekaare Gümnaasiumi 1. klass,
- ♦ Tallinna Juudi Kooli 1. klass,
- ♦ Tallinna Saksa Gümnaasiumi 1. a klass.

Võitjad said auhinnaks klassiekskursiooni Fazeri leivatehases. Lapsed said näha, kuidas tehases leiba tehakse – alates taina valmistamisest kuni leiva pakkimiseni.

Kukk, mind vara ärata!

Vahetunnimäng

Kukevõitlus (Rõuge)

Raamatust: Aleksander Kalamees.

Eesti rahvamänge. 2007, lk 26

Kaks kukke asetavad käed vaheliti rinnale (või hoiavad ühe käega üleval oleva jala põlast), tõstavad ühe jala ning püüavad hüpeldes vastast õlgadega toksates tasakaalust välja viia. Mängija, kes tõstetud jala maha asetab, on kaotanud. Kokkuleppel võib ka üheaegselt jalgu vahetada.

Võistlus võib toimuda ka kahe viiru vahel. Võitjaks osutub enam üksikvõite saavutanud viirg.

Kes kukk on? Tundub, et inimkonna ajaloos linnuriigi kõige suurema kuulsuse omandanud esindaja. Kukk on kana isaslind. Loodusteadusliku süstemaatika kohaselt kuulub lindude klassis kanaliste seltsi ja faasanlaste sugukonda. Kuke sugulased on nii tagasihoidliku rüüga nurmkana, põldvutt, mägikana kui ka suursuguses sulerüüs hiina kuldfaasan. Kanalisi kokku on enam kui 250 liiki. Nüüdsete kodukanade eellaseks on džunglist pärinev bankiva kana (ladina keeles Gallus gallus), kes kodustati Indias enam kui 5000 aastat e.m.a. Ajapikku on tast tänu aina suuremale munemisvõimele arenenud inimesele hea toiduanaja. Kukk on kanade otsene pealik, juht ja valvur, kuid kukel on mõjuka tegelase positsioon ka ajaloos. Põnev teada, et kunagi kandis suurem osa Lääne-Euroopast kuke ehk Gallia nime ja teatavasti

Kukemari ehk kikkamari

Kollakas kukeseen

on kukk üks Prantsusmaa sümbolitest. Kukk on sümboliks ka mitmetele rahvausunditele (eesti, gallia, hiina, kelti), samuti ristiusule. Kukke näeb säramas kõrgel kirikutornis ja leiab ka aabitsakaanelt. Kukel on valgustaja ja ärataja tähendus.

Kukk kui virkuse võrdkuju. Eesti rahva vanasõnad kõnelevad kukest kui tööka inimese äratuskellast – „Kanadega magama, kukkedega üles!“ Tõepoolest – „Kes vara tõuseb, see palju näeb“. Usin inimene tõuseb vara ega võta ööst tööajale lisa, kuna sellest pole palju kasu – „On ööd uneta, siis tööd eluta“. Kui sihikindlalt öhtul varakult magama minna, tekibki harjumus varakult tõusta ja jõuab nii päikese kui ka kukega enam-vähem sammu pidada.

Kukk alustab kiremisega, vastavalt aastaajale, päikesetõusu lähikonnas. Kellel kukk kodus või naabruses, teab, et suvisel ajal hakkab kukelaul kostma kella 4 – 5 paiku, talvel aga märgatavalt hiljem – umbes kella 6-7 paiku. Huvitav oleks välja uurida, mis kell tõuseb päike

ja algab kuke kiremine nüüd, novembris. Päikese tõusuaja leiab kalendrist, kuid kukelaulu kuulamiseks peab mõne kanaperega lähemalt tutvust tegema.

Varajane ärkamine on tervislik. Eriti juhul, kui kohe pärast ärkamist kuke kombel hoogsalt „tiibu“

lehitada ja erksaks tegeva võimlemisega lihaskond lennukale liikumisele häälestada. Oma keha siseruumide – kopsude, veresoonestruktuuri, südame, aju jm – õhutamine on hommikusöögiga sama-värselt oluline. Lihastiku liikumapanemine tähendab neisse värske õhu sissejuhtimist, et organism saaks kogu järgneva päeva normaalselt talitleda. Varakult ärkata on sel juhul kerge, kui on olnud uneaega vähemalt 9 – 10 tundi! Kes ei teaks, kui lihtne on uneaja õhtusest otsast näpistada tunnike mõne filmi vaatamiseks ja arvuti või teleka taga kõssutamiseks! Kes aga hästi välja puhanul, saab hõlpsasti hakkama sellega, et näpistab 10–15 minutit hommiku-seks õhutustiiruks õues või erksakstegevateks harjutusteks kas või toas. Parim, kui rõõmsa ja rütmika muusika saatel.

Hommikuseks liikumislauluks sobib suurepäraselt läti rahvalaul „Kukeke“. Kui viisi tead, siis katseta, kuidas võimlemise saateks laulmine välja kukub: „Hommikul, kui koidukullas särab maa, / äratab mind kukekene lauluga. / Kukk, mind vara ärata, hästi valjult laula sa...“

Kukemari ja kukeseen kutsuvad loodusesse. Tasub isegi praegu, hilissügisel, sammud metsa seada, et otsida näiteks kukeseeni. Hariliku kukeseene aeg on küll möödas, aga talvekülmadeni välja ja külmast hoolimata kõlbab korjata lehterkukeseent või kollakat kukeseent. (Fotol.) Harilik kukemari kasvab rabas ja nõmmedel ning on samuti leitav, kuni lumetekk talle peale laotub.

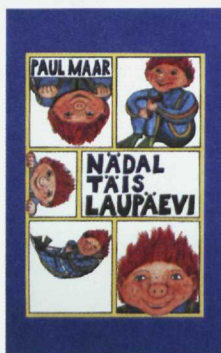
				Otto Wilhelm Masingu täht	põhja-poolust ümbritsev piirkond	Neil Armstrong	detsi-aar	lennuki-kuur; kaarhall
				bambuse-sööja loom				
				riik, mille pealinn on Teheran				
				Toomas Kall		väikesed lapsed	gramm	
				@			aasta	
				suurima rahva-arvuga riik			veidi, pisut	
Oskar	kibuvitstest pärg	väike kiskja, karusloom	10000 m ²					
isik, kes on esitatud valimiseks mingile ameti-kohale	Astrid Reinla		detsi-meeter					ümar täht
üks musketär					kahe muusiku ansambel vaguni eeskoda			
Sirli	Arne		inter...			kilo-		kahe-võitlus
rahvas Aasias, kellele maitsevad koerad	Eesti helilooja		Emakeele Selts					
teravili, millest tehakse pilaffi				George Michael		Süd	hobuseraua-kujuline täht	
... Arder luuletaja			Ungari Instituut	Eduard Bornhöhe		meie	meeter	
				Henrik Ibsen		Roald Amundsen		
Ost	magus toiduaine						liiter	
	Rein						Eesti	
number		juutide riik						

Vastus saada toimetusse! Parimatele lahendajatele "Juku naljad"!

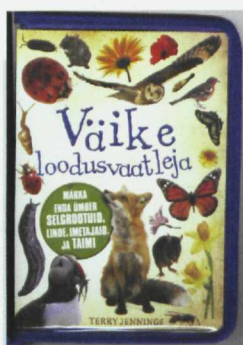
Lõbus laupäevaline raamat

Saksa kirjaniku **Paul Maari** „Nädal täis laupäevi“ pajatab veidrast ja kartlikust härra Taskuõllest, kelle ellu toob pöördede veider olevus nimega Laupa. Algul tülikana tundunud kärssninaga tegelane muudab härra Taskuõlle elu hoopis teiseks ning küllap sooviks mõnigi laps Laupat oma seltsiliseks. Lõbusa raamatu avaldas kirjastus **Atlex** ning loo tõlkis praegu Kieli Ülikoolis õppiv **Käbi Stolovitš**, kes koolitüdrukuna oli üks Hea Lapse tragimaid kirjalapsi. Raamatu autor Paul Maar on pälvunud oma loomingu eest mitmeid auhindu. Suurimaks tunnustuseks on aga kirjanikule kahtlemata lugevatele lastele loodud hea tuju.

Raamat kui rändaja kohver

Kirjastus **Varrak** andis välja **Terry Jenningsi** laheda raamatu „Väike loodusvaatleja“, mis sisaldab igale loodusõbrale vajalikke tarkusi. Vahvate piltidega raamat pajatab nii tigude tegudest, liblikate elust kui ka õitest, juurtest ja viljadest. Et raamatut oleks münus rändudele kaasa võtta, siis on talle tehtud vettpidavad kaunid kaaned, mille saad tõmblukuga tsirri! kinni tõmmata. Väärt kingitus igale taimetargale!

Igal linnul oma laul, igal rahval oma tarkuseiva

Kirjastuse **Tammerraamat** avaldatud tarkuseterade kogumik „**Euroopa ütleb**“ sisaldab Euroopa Liidu liikmesriikide vanasõnad ja tuntud isikute ütlist, mille on kogunud ja valinud **Allan Espenberg**. Küllap on siit mõndagi kõrva taha panna nii suurtel kui ka väikestel eestlastel. Näiteks ütlevad poolakad, et „isegi seisev kell näitab kaks korda päevas õiget aega“, inglased aga õpetavad: „Küsi oma rahakotilt, mida sa ostma peaksid!“ Itaallased teavad seda, et „kes otsib sõpra, leiab varanduse.“

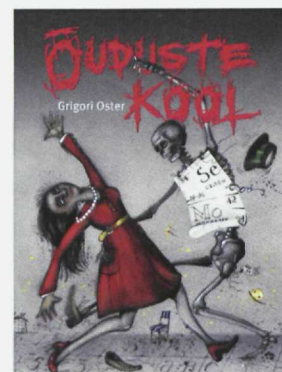
Põnev raamat loomasõpradele

Lauren St John kasvas üles Aafrikas ning puutus lapsepõlves lähedalt kokku eksootiliste loomadega. Lisaks koertele, hobustele ja tüügassigadele kuulus ta lemmikloomade hulka ka kodustatud kaelkirjak. „**Delfiinide laulu**“ kirjutamiseks sai kirjanik aga idee Austraalias viibides, kus hakkas muret tundma selle üle, et meri uhtus randa üha enam ja enam delfiinide ning vaalade surukehi. „Delfiinide laulu“ kõneleb St John inimese ja looduse suhetest kooliekskursioonil viibiva Martine'i suu läbi. Nagu sarja esimene raamat „**Valge kaelkirjak**“, nii on „Delfiinide laulgi“ ühtaegu nii põnevusjutt kui ka looduslooline raamat. Noorsoojutustuse, mille tõlkis **Livia Ulman**, avaldas kirjastus **Varrak**.

Hingedekuul võib väheke ka õudukaid lugeda!

Hirmujutte on lapsed üksteisele pajatanud vist juba aegade algusest peale. Mõned neist ajavad päise päeva ajalgi kanaihu peale, mõned aga on rohkem naljakad kui õudsed. Naljaked on ka vene kirjaniku **Grigori Osteri** „**Õuduste kooli**“ lood, mille on tõlkinud **Ilona Martson** ja trükinud kirjastus **Varrak**. Aga kartlikel tasub ehk ikka julgust koguda, enne kui nad asuvad lugema selliseid jutte nagu „**Mustade kaantega õpik**“, „**Kummitav koristaja**“, „**Nõiutud võimlemisriist**“ ja „**Igavene etteütlus**“...

Pöial-Liisi sai oma plaadi

Jõuluvanale kirjutades oleks mudilastel hea teada, et hiljuti jõudis plaadile **Hans Christian Anderseni** muinasjutt „**Pöial-Liisi**“ põhjal tehtud kuuldemäng, millele kirjutas muusika loo lavastaja **Venno Loosaar**, kes koos **Iris Vesiku**, **Märt Avandi**, **Anti Kobini**, **Maria Soometsa** ja **Taavi Tõnissoniga** ka näitleja ning lauljana kaasa lööb. Jutustaja rollis on 4aastane **Elenor Traute Plageman** ning muusikat teevad **Meero laululapsed Anu Lõhmuse juhendamisel ja ansambel Ain Vartsi juhtimisel**. Salvestas **Jaak Varts**, plaadi kujundas **Kristin Kalamees**. Nii lapsi kui täiskasvanuid rõõmustav kuuldemäng kestab terve mõnusa tunni ning plaadil olevat 11 laulu saab ka muinasjutust eraldi kuulata. Plaadistamisel olid Venno Loosaarele toeks **EMT, Estover** ja **Haribo**.

Isa töötab välismaal – kes mulle unejuttu loeb?

Arand Haav Kiili Kunstide Koolist

Minu isa on suure auto juht ja ta töötab välismaal. Vahel on ta isegi pool aastat kodust eemal ja siis igatsen ma teda nii-nii väga. Kui ma olin noorem, umbes viie aastane, käis isa lühematel reisidel ja sai siis ka rohkem kodus olla. Kuid sellel sügisel ei õnnestunud tal isegi minu sünnipäeva ajal koju tulla. Ta sõitis ära jaanipäeval ja tuli koju tagasi alles jõuludeks. Mõelge, kui pikk aeg on see ühele 14aastasele tüdrukule.

Mu suurim unistus on see, et isa töötaks Tartus. Ma tahaksin nii väga, et ta oleks rohkem minu, ema ja vennaga. Selle 11 aasta jooksul, kui isa on selle töö peal olnud, oleme vaid kaks korda koos terve perega väljas käinud. Aga me võiksime ju minna kuhugi reisima, piknikule, suvel randa või teha ükskõik midagi muud põnevat, kas või šopata. Olen mitu korda isa palunud, et ta mind ka kaasa võtaks ja ükskord ta tegigi seda. See oli üks selline lühem reis, ja me käisime koos Soomes. Siis ma nägingi, et see töö, mida isa teeb, on väga raske ja ka ohtlik. Ma nii kartsin, et ta võib roolis magama jääda ja edasi ei tahtnud enam mõelda, mis siis võib juhtuda.

Palju kordi olen isa käest küsinud, kas ta ei tahaks sellist töökohta, mis oleks kodule ja perele lähemal, kuid siiani ei ole tal midagi paremat õnnestunud leida. Ma tean kindlalt, et kaugel eemal viibides igatseb ta oma lähedaste järele. Vahel tundub mulle isegi, et issi boss saadabki just teda kõige rohkem ära. Aga lõppude lõpuks selle raske töö eest ju makstakse päris korralikult. Siis, kui isa pikalt reisilt saabub, on tal raha ikka kõvasti. Siis saame väljas söömas käia, uusi riideid ja mänguasju osta. Aga ta on alati nii lühikest aega kodus ja aega pole tal ka siis, sest ta peab oma vabadel päevadel korterit remontima või midagi parandama – ja juba ta ongi jälle läinud.

Tunnen veel selliseid peresid, kus isa töötab mõnes teises Eesti linnas või veelgi kaugemal. Ka minu sõbranna isa töötab välismaal. Sõbranna on minust pisut noorem ja ta on mulle rääkinud, et vahel ta isegi nutab, kui isa on jälle kaua ära olnud. Olen aru saanud, et ka talle ei meeldi ilma isata kasvada.

Mitte ükski laps ei tohiks ilma isata kasvada! Kui isa peab pidevalt oma perest eemal viibima, võõrdub ta oma lastest ja lapsed omakorda temast. Ma tahan väga, et isa oleks meie juures, ja kuigi ma olen unejuttude jaoks juba pisut liiga suur, soovin ikkagi, et ta istuks õhtul mu voodi peal ja loeks mulle neid.

Mõtlen talvest

Mõtlen talvest – millest veel? –
ning mul nukraks läheb meel.

Tahaks käia rada valget,
näha külmataadi palgeid.

Tahaks lumevälja pehmet,
puudel lumemütsid ehteks.

Tahaks suusasõitu suurt,
kõrvus vihisemas tuul.

Tahaks lumesõjaväge,
et siis elu oleks äge.

Aga ilm on muutnud meelt,
lumi kadunud on teelt.

Vihma muudkui sajab, sajab –
see mu hinge täis nii ajab!

Kübara serv
2 tk

Kübara põhi
2 tk

Ava 6 cm

12 cm

Pea lõige
2 tk

Keha (särgi) lõige
2 tk

Kübaranukk

Kübaranukk on hästi põnev nukk, sest kõigi üllatuseks tuleb ta välja kübarast ja kaob kübarasse. Ta peab sinna ära mahtuma ja kergelt sisse-välja liikuma. Kübaranukkuks sobib hästi nii jänest kui ka päkapikk või kloun...

Päkapiku või klouni pea meisterda nii, nagu tegid sõrmiknuku pea (lõikasid trikooriidest ketta, ajasid krookeniidi sisse, täitsid mahulise vatiiniga ja tõmbasid niidi pingule). Nuku pea kinnita puust grillitiku otsa. Minu lõike eeskujul lõika välja kaks kehapoolt, õmble kokku ja kinnita pea külge. Loomnuku pea võid teha ka nii, et lõikad lõike järgi käsitöövildist välja kaks peapoolt, õmble kokku ja täida mahulise vatiiniga. Nuku kehaks võib olla käsitöövildist tehtud sõrmejamedune toruke. Nuku käelabad või käpad ja kõrvad tee samuti käsitöövildist.

Kübara lõiked tee vastavalt nuku suurusele. Kübara serv ja põhi on ringikujulised. Joonisel näidatud mõõdud sobivad kokku minu

lõigetega, kuid olenevalt nukust võib kübar olla ka suurem või väiksem. Kübaratoru lõige on nelinurk (ristkülik), mille kõrgus võrdub sinu nuku pikkusega, laiuse aga saad, kui korrutad kübara põhja läbimõõdu 3,14-ga. Lõika käsitöövildist igat detaili kaks tükki. Kokkuõmblemisel pane nende vahele samakujuline, kuid veidi väiksem tugevast paberist kõvendus. Nii hoiab kübar paremini vormi. Nuku kujundamisel kasuta samu võtteid, mis teistegi nukkude meisterdamisel.

Kui nukk ja kübar valmis, toruka tikk läbi kübarapõhja. Kui vaja, tee selle jaoks eelnevalt kübara põhja keskele väike auk. Et nukk kübarast liiga pikalt välja ei ulatuks, mõõda vajalik pikkus ja liimi sellele kohale midagi paksenduseks. Selleks sobib hästi ka puumuna või pärl. Sellest allapoole ulatuv üleliigne osa tikust lõika ära. Nukk valmis, võid nagu mustkunstnik oma sõpru ja vanemaid üllatada.

18,5 cm
(põhja läbimõõt x 3,14)
Kübara toru
2 tk

11 cm
(Nuku kõrgus)

Eelmise aasta novembris ilmus Heas Lapses esimest korda "Sandra sööginurk". Loodan, et nii mõnigi teist on selle aasta jooksul siit toidunurgakesest endale vahvaid retsepte leidnud, mida järele katsetada olete julgenud. Aitäh kõigile tublidele kokkajatele!

Kaubokartulid

Need mõnusad kartulid, mida koorima ei pea, on väga maitavad, ülikihtsalt valmivad ning ka tervislikumad kui tavalised ahjukartulid, sest kõik kasulikud vitamiinid jäävad kartulikoore näol alles.

Vaja läheb:

- 8-12 kartulit
- soola
- õli
- soovi korral veel näiteks paprikat, sibulat, porgandit jne.

Pane ahi 200°C juurde sooja. Samal ajal pese kartulid nuustikuga hoolega puhtaks. Koorima ei pea. Lõika iga kartul neljaks sektoriks. Aseta kartulisektorid ja soovi korral veel muud meelepärast ahjuplaadile. Raputa peale paar näpuotsatäit soola ning vala kõik õliga üle. Sega puhaste kätega hoolikalt läbi, et kõik kartulid ilusasti õliga kokku saaks. Küpseta 200°C juures senikaua, kuni kartul pehme (ligikaudu pool tundi). Ole kuuma ahjuga ettevaatlik!

Kokka ise!

Kõrvitsa-rosinakeeks sidruniglasuuriga

Kokanurga aastapäeva puhul pakun natuke pidulikuma toidu retsepti. See keeks võib algul tunduda keeruline valmistada, kuid tegelikult pole midagi hullu. Maitseb hästi koos tee või morsiga.

- 1 1/2 kruusi nisujahu
- 2 kuhjaga teelusikatäit küpsetuspulbrit
- 4 supilusikatäit suhkrut
- kruusitais külma vett
- natuke alla poole kruusi toiduõli
- 2 peotäit rosinaid
- kruusitais riivitud toorest kõrvitsat
- pool sidrunit
- 4 supilusikatäit tuhksuhkrut

Pane taas kõigepealt ahi 200°C juurde sooja. Sega kausis nisujahu, küpsetuspulber ja tavaline suhkur. Lisa külm vesi, õli, eelnevalt natuke vees leotatud rosinad, riivitud kõrvits ning sega kõik hoolikalt läbi. Vala valminud tainas õliga määratud keeksvormi ning pane umbes tunniks ajaks ahju küpsema. Samal ajal valmista glasuur: pigista või pressi poolikust sidrunist mahl välja. Lisa sidrunimahlast tuhksuhkur ja sega. Kui glasuur jääb tükiline, kurna see läbi sõela. Kui keeks on juba palju pruunim ning servad on vormi küljest natuke lahti tulnud, võta see ahjust välja. Kummuta keeks taldrikule ning määri sellele supilusikaga glasuuri peale. Lase keeksil enne lõikamist umbes tunnike jahtuda. Keeks maitseb väga hästi ka järgmisel päeval.

Kose Kunstikool

Sügispildikesi Viluste „viidendikelt”

lehed kukuvad
pimedus võtab võimust
sügis on tulnud

Rasmus Udumets
ja Joonas-Priit Sibul

vihma sajab ja
seentel pidu taas metsas
pilved tumedad

Raina Luht

lehed lendavad
tuul tuhiseb õues
õunad on valmis

Kaido Tobreluts
ja Marti Mähar

pimedus väljas
ja vihma kallab ka
pilvedest alla

Ragnar Mikko
ja Markus Käst

valgus mängib
sügislilledes aias
pilvi polegi

Laura Kramp

lehed langevad
nüüd vihasajus väljas
mul jope seljas

Kadi Kirats
ja Mona Siilivask

Ilmar Tomusk

Jürgeni sõber

(Katkend jutustusest „Inglid kuendas b-s“)

* * *

Mis sa vaatad?“ sosistas Jürgen, „kas sa tahad minu sõbraks saada?“ Kärbes ei öelnud midagi, kuid Jürgeniile tundus, et tegelikult kärbes vastas talle nii: „Ega ma siis ilma-astjate klassi ei lennanud, muidugi tahan ma sinu sõbraks saada.“

Kui Jürgen oleks ise porikärbes olnud, oleks ta kindlasti nii vastanud, sest tal ei olnud koolis ühtegi sõpra.

Jürgen vaatas kärbest edasi. Nüüd ei kõnдинud see enam niisama sihitult mööda vihikut, vaid tegi siksakki – alt üles ja ülalt alla, nagu majakatuse.

Jürgen jäi mõttesse, sest see siksak oli talle väga tuttav. Just sellist siksakki oli ta eile õhtul ise pliitsiga joonistanud.

„See on ju nagu A-täht, ainult kolmas kriips on puudu,“ leidis poiss ning järsku tuli talle meelde, et tal oli vaja ju õpetaja öeldud lause vihikusse kirjutada. Pikemalt mõtlemata kirjutas ta oma vihikusse ilusa A-tähe, täpselt sellise kriipsuga majakatuse, nagu porikärbes oli näidanud.

„A on valmis,“ oli Jürgen rahul. Ühtäkki märkas ta aga, et nüüd kõnnib tema tiivuline sõber justkui mööda kriipsu, ikka alt üles ja ülevalt alla..

„See ongi ju I, sest I on nagu kriips,“ rõõmustas Jürgen. Edasi tuli teha juba tuttav A ning kui see valmis sai, joonistas Jürgen kõige lõppu ussi moodi tähe. See tuli talle kohe meelde, kui suur pirakas porikärbes tema vihiku serva peal justkui mööda ussi edasi-tagasi sibas. Esimene sõna oligi valmis.

Teise sõna tähed olid peaaegu kõik tuttavad, välja arvatud D, kuid seda oli väga lihtne teha, sest üks väike tiivuline tegelane näitas Jürgeniile kenasti ette, kuidas see käib – alguses nagu I, aga siis veel paun külge ja ongi valmis. Ka kolmanda sõna kirjutamine läks Jürgeniil ladsalt, sest selleski

sõnas olid kõik tähed tuttavad.

„Kas kõigil on valmis?“ päris õpetaja.

Terve klass ütles üksmeelselt: „Jaa.“

Õpetaja hakkas vihikuid kokku korjama. Kui ta Jürgeni juurde jõudis, ulatas seegi õpetaja Merjele oma vihiku.

„Kas sul on siin ikka midagi?“ kahtles õpetaja.

„On küll, ma kirjutasin terve lause. Ise,“ kinnitas Jürgen, kuid jäi siis õpetajat imestunult põrnitsema. Natukese aja pärast tekkis Jürgeni näole lai naeratus.

„Ta tahab vist sinu sõbraks ka saada,“ teatas poiss õpetajale.

„Minu sõbraks?“ ei saanud õpetaja aru. „Kes? Kõik minu klassi lapsed on minu sõbrad.“

„Mitte lapsed,“ naeris Jürgen, „aga see kärbes. See suur porikärbes, kes sul mööda prilliraami ronib.“

Õpetaja pööras silmad peaaegu pahupidi, et oma prilliraamide serva näha. Siis hakkas ta kätega vehkima nagu hulluks läinud tuuleveski, jooksis klassi taha peegli juurde ning kiljatas.

„Porikärbes, nii suur, minu nina otsas, appi!“ kiljus õpetaja.

Kõik lapsed olid end oma pinkides ümber pööranud ning jõllitasid imestunult õpetajat. Jürgen aga tõusis, astus rahulikult õpetaja juurde ning pani oma väikse näpu vastu õpetaja nina. Suur porikärbes kõndis majesteetliku sammuga õpetaja nina otsast Jürgeni sõrme peale.

Jürgen tõstis oma nimetissõrme üles ning kogu klass jälgis imestusest hinge kinni pidades, kuidas väike klassivend, suur porikärbes nagu küps põldmari näpu otsas, lahtise akna poole sammub.

Akna juures pani Jürgen sõrme koos porikärbega suu juurde ning sosistas midagi. Teised lapsed seda ei kuulnud, kuid porikärbes kuulis. Sest Jürgen sosistas talle: „Aitäh, et sa mind aitasid, tule homme jälle.“

Scribeli- scrabeli Scrabble!

1-4 klass autasustamine

5-8 klass autasustamine

SCRABBLE

Igaüks, kes vähegi koolis käinud, teab, et ei mängita ainult lelude ja spordiriistadega, vaid ka sõnadega. Sõnamäng võib mõnikord minna spordivõistlustest põnevamakski! Maailma kõige populaarsemaks sõnamänguks peetakse Scrabble´it, mida mängitakse vähemasti 120 riigis ja enam kui 30 keeles – eelmisest sügisest alates ka meie emakeeles.

Mängu mõttes **1931. aastal** välja suure majanduskriisi ajal töötuks jäänud ameeriklasest arhitekt **Alfred Mosher Butts**. Tema leiutatud esialgne mänguvariant kandis nime Lexiko ja seda mängiti samasuguste täheklotsidena nagu tänapäevalgi, ent ilma spetsiaalse mängulauda. Esimese viie aasta jooksul valmistati sõnamängu 200 eksemplari ning enama jao neist kinkis Butts oma sõpradele. **1948. aastal** muutis ettevõtja **James Brunot** veidike mängu ning nimetas selle Scrabble´iks. Tõeline läbimurre saabus 1953, mil müüki läks 4 miljonit Scrabble´it! Nüüdseks on maailmas 4000 Scrabble´i klubi ja mäng on jõudnud isegi **Guinnessi rekordite raamatusse**: nimelt korraldati Scrabble´i 50. juubeli puhul Londonis Wembley staadionil hiigelmäng, kus iga täheklotsi liigutamiseks vajati kaht tugevat meest! Tänapäevaks on Scrabble´it üle maailma müüdnud juba **150 miljonit eksemplari**. Kui panna kõigi toodetud mängude täheklotsid üksteise järel ritta, ulatuks see kaheksa korda ümber maakera.

Kuna nüüd on meilgi Maarjamaal oma Scrabble olemas, siis on kevadtalvel – täpsemalt 12. märtsil 2011 – tulekul juba teised Scrabble´it meistrivõistlused, mida peetakse Tallinnas Rocca al Mare Koolis. Eelmised toimusid samas koolis 10. aprillil 2010 ning neil osales 53 õpilast kaheksast koolis.

1.–4. klassi õpilastest sai võidu **Sting Valgus Rocca al Mare Koolist**, 5.–8. klasside osas oli võidukas **Jürgen Merilind Tallinna Saksa Gümnaasiumist** ja keskkooliõpilastest oli nupukaim **Anita Kivist Liivalaia Gümnaasiumist**.

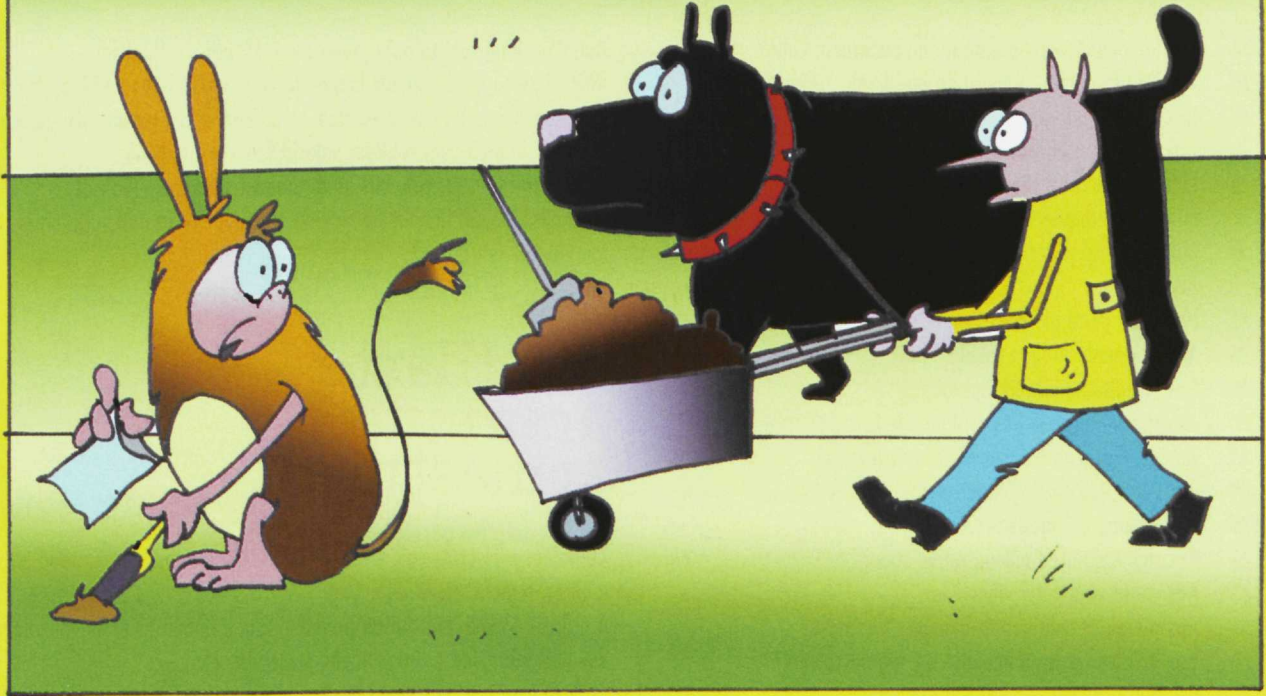
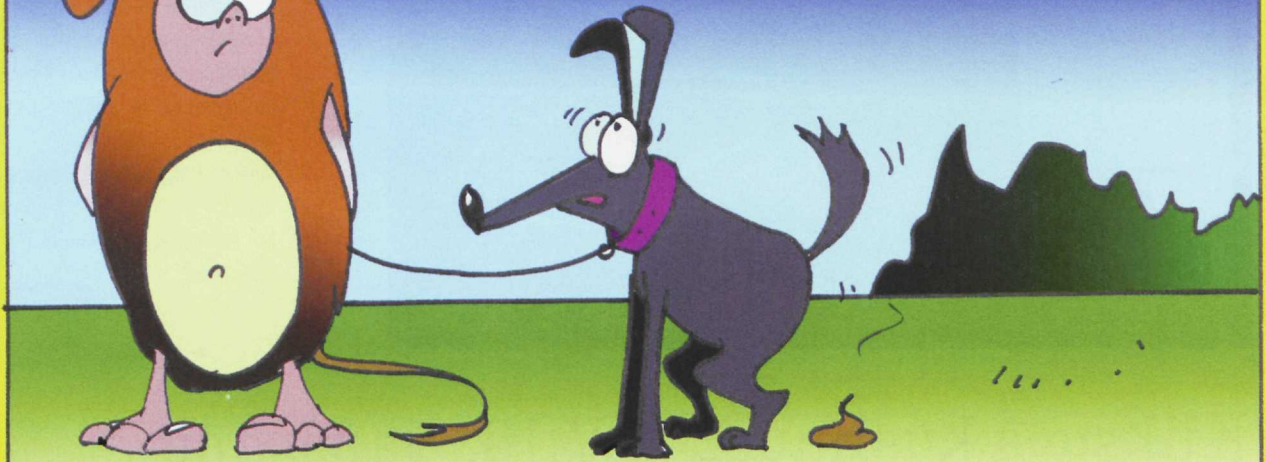
Kellel juba Scrabble kodus olemas, need võiksid juba uuteks meistrivõistlusteks harjutama hakata. Need, kellel seda lahedat mängu veel pole, võivad pöörduda sooviga jõuluvana poole või koostada nutikaid ristsõnu.

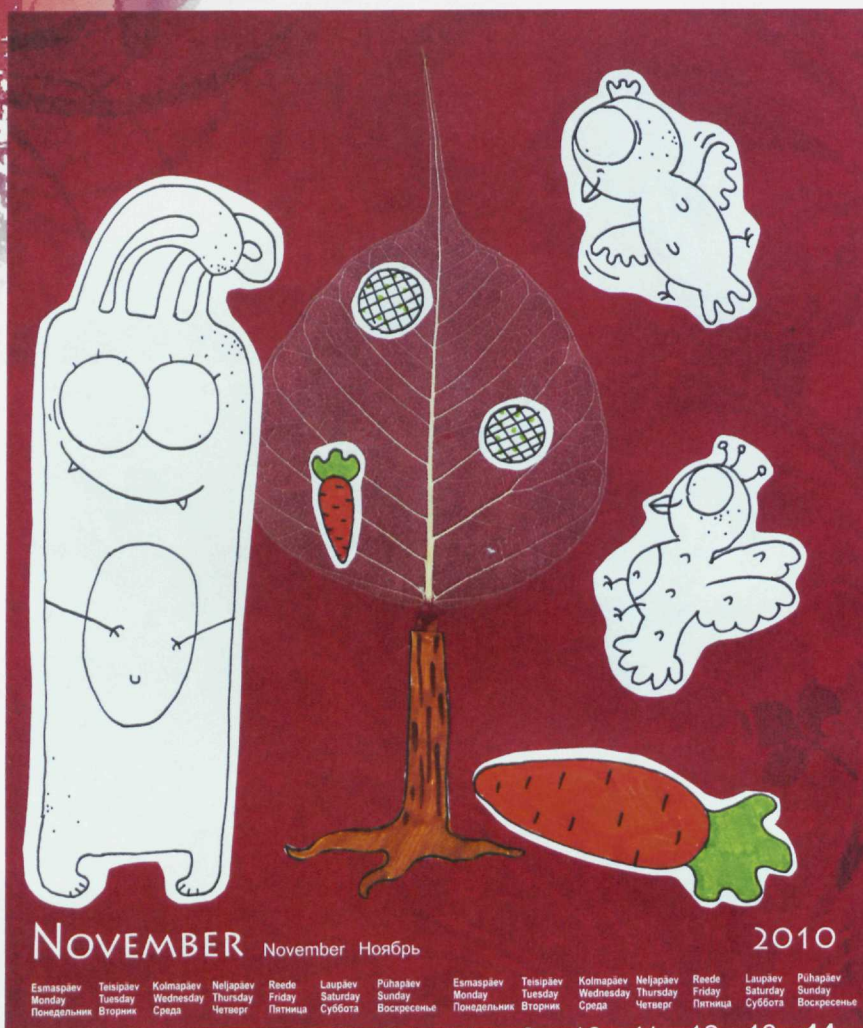
Meie seekordse võistluse ülesandeks ongi nimelt ristsõnade koostamine! Muidugi tuleks ristsõnad toimetusse saata koos vastustega, muidu jääb Triibu-Liine pikkadeks päevadeks nuputama ega jõua niipea võitjaid välja selgitada.

Ootame oma lugejate koostatud ristsõnu toimetusse hiljemalt 5. detsembriks 2010! Ja ärge mingil juhul unustage lisamast oma nime, vanust ning aadressi: parimad ristsõnad ilmuvad ajakirjas ja nende koostajate vahel loosime välja 2 Scrabble´it!

r
a
h
n
u

r
e
e
t
m
a
n
g
e
r
e
-
l
e
s
s
e

Iiti Päärnik Järvelt

- ☹️ Kui inimesed lähevad pärast surma taevasse või põrgusse, milleks siis surnuaiad on?
- ☹️ Raamatut on võimalik kapsaks lugeda. Kas on võimalik ka porgandiks või kaalikaks lugeda?
- ☹️ Kas kirvesupp on teravmaiteline?
- ☹️ Millises supis võib supilontrust näha?
- ☹️ Kas tantsulövi on võimalik taltsutada?

Kiiksuga küsimusi

- ☹️ Kas kellakägu muneb oma munad vöörasse kella?
- ☹️ Kas lahtise peaga inimesel on pea kaela küljest lahti?
- ☹️ Kus saab õppida ninatargaks?
- ☹️ Kui vana sa olid, kui sündisid?
- ☹️ Millised tähed on taevas, kas ladina või slaavi?
- ☹️ Miks pallimängudes on kohtunikud, aga prokuröre ei ole?
- ☹️ Miks makstakse sünoptikutele palka, nemad ennustavad ju ilma?
- ☹️ Kui väike peab olema, et saaks pangast väikelaenu?
- ☹️ Miks loomade hulgas usklikke pole?
- ☹️ Kas parteisõdur peab kulpi lööma?
- ☹️ Kas tänuvõlglastele võib võlanõude esitada?
- ☹️ Kus on Eestis kadeduseussi suurim leviala?
- ☹️ Mis värvi tint on tindikalal?
- ☹️ Kas teoloog on tigude teadlane?
- ☹️ Kas taimetoitlased võivad närve süüa?
- ☹️ Kas vangi võib välja vihastada?
- ☹️ Kas merkarudele kehtib loomakaitseeadus?
- ☹️ Kas itelmeenid ja pelmeenid on sugulusrahvad?
- ☹️ Kas loputuskastis saab ajusid loputada?
- ☹️ Kas Noa laeval oli *tax-free* kauplus?
- ☹️ Miks on õpilastel töövihik, kuigi nad tööl ei käi?

Valik vanasõnu

Rahakott ilma rahata pole muud kui tükk nahka. (Inglise)
 Kõige lahkemad on hobust laenama need, kellel hobust polegi. (Šoti)
 See, kes ei oska tantsida, kurdab, et põrand ei ole tasane. (Hindustani)
 Matustel kuuleb veel rohkem valesid kui kohtus. (Iiri)
 Kui rebane jutlust peab, siis hoia hanedel silm peal. (Saksa)
 Kui kõik lollpead kannaksid valgeid mütsi, näeksid nad välja nagu lambakari. (Vene)

Mudilaste arvamus armastusest

Kui keegi sind armastab, siis kutsub sind teise nimega ja sa tead, et sinu nimi on temale suupärane. (4a)
 Armastus on see, kui tüdruk paneb omale lõhnaõli ja poiss odekoloni. Siis nad jalutavad ja nuusutavad teineteist. (5a)
 Armastus on see, kui lähed McDonalds'isse sööma ja annad kellelegi üle poole oma friikartulitest ja midagi selle eest ei võta. (6a)
 Armastus on see, kui sa naerad isegi siis, kui oled väsinud. (4a)

Üks suur muinasjutt hakkab lõpule jõudma

Juba 10 aastat on kinosõbrad saanud kaasa elada võlurpoiss Harry Potteri seiklustele, kui ta ületanud lugematuid ohtusid ja pääsenud tänu oma oskustele mitmel korral eluga pealtnäha kindlast surmast. Nüüd aga hakkab paljude lemmiksaaga jõudma lõpule, sest filmimehed on jõudnud sarja seitsmenda ja viimase raamatuni „**Harry Potter ja surma vägised**“ (Harry Potter and the Deathly Hallows). Selleks, et teosest tilkagi kaduma ei läheks, võib Potteri-sõpru natukenegi lohutada teadmine, et raamat on pooleks tehtud ning tuleb kinopubliku ette **kahe täispika filmina**, esimene käesoleva aasta **19. novembril**, kõige viimane film, pealkirjaga „Harry Potter ja surma vägised. Osa 2“ aga järgmisel suvel, **15. juulil**. Endiselt on Harry suurimaks peavaluks tume isand Voldemort (Ralph Fiennes) ning koos oma parimate sõprade Roni (Rupert Grint) ja Hermionega (Emma Watson) püüavad nad lahendada selle kurivaimu surematuse saladuse, mis muudaks oluliselt lihtsamaks kurjuse võitmise. Aga kuidas peaksid kolm koolilast saama hakkama olukorras, kus neil pole abiks oma õpetajaid ning nad on jäänud ilma oma suurima aitaja, professor Dumbledore'i kaitsvast käest? Üha lähemale jõuab tund, mil Harry peab astuma viimasesse võitlusesse Voldemortiga, sest selleks päevaks on „poiss, kes jäi elama“ valmistunud alates hetkest, mil ta Sigatüüka kooli uksest sisse astus. Selge on see, et kõik need, kellele meeldivad Harry Potteri lood, aga ka üleüldse uhked muinasjutud, peavad kohe varsti kinotee jalge alla võtma. Detsembrikuus räägime juba kolmandast Narnia-filmist ning uuest eesti keelde dubleeritud seiklusrikkast animakomöödiast „Megameel“, kusjuures mõlemad tulevad 3D-s.

Järgmise korranil!

Kinokuju

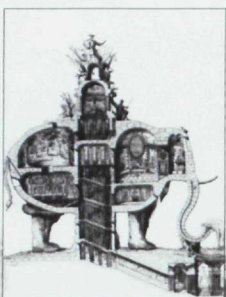
Kui solvatakse, viska siruli!

Ega vist sellist inimest olegi maamunal olemas, kes poleks kunagi solvunud! Üks haavub kergemini, teisel on solvamiste suhtes paksem nahk, ja muidugi sõltub haavumine ka sellest, missuguses tujus parajasti juhtud olema, kui teine sind kurjasti põhjab. Texase A&M Ülikooli teadlased tegid mitmete eksperimentide kaudu kindlaks, et tunnetele reageeriv ajuosa aktiveerub kõige vähem siis, kui katseisik oli lamavas asendis – isegi siis, kui kuulnud sõnad polnud inimesele sugugi meeltemööda. Nii et kui keegi sulle pahasti ütleb, viska pikali ja naerata! Püsti seistes võivad kurjad sõnad püsti hulluks ajada!

Võiduvärav või Imeelevant?

Pariisis, Champs-Élysée bulvari lõpus asuv Triumfikaar on pariislaste jaoks peaaegu samasugune sümbolne ehitis nagu Eiffeli torn. Triumfikaare rajamise idee tekkis Napoleon I-l – nimelt tahtis võimas väejuht selle suurejoonelise rajatisega tähistada oma armee võite. Kuigi ehitust alustati juba 1806. aastal, ei saanud Napoleon 1810. aastal võidukalt sõjakäigult naastes oma unistuste võiduvärvast läbi marssida, sest selle vundamendi ehitamine kestis ootamatult kaua ning linnarahvas klopsis Triumfikaare koopia kähku puust ja riidest kokku. Õige Triumfikaar lõpetati alles 1836. aastal, Louis-Philippe'i valitsemisajal. Võiduväraval on kõrgust 55 meetrit ja laiust 45 meetrit ning uhke vaatamisväärsus on ta siinamaani. Kuid oleks huvitav teada, kas Triumfikaar paeluks tänapäevalgi vaatajate pilke, kui oleks läbi läinud esialgne projekt, mille autoriks oli arhitekt Charles-Francois Ribart? Ka Ribarti ehitus oli suur nagu elevant – täpsemalt öeldes see OLIGI elevant! Ribart'i 1758. aastal loodud projekti järgi pidi kunstilise elevanti sisemusesse rajatama suurejoonelisi ja kauneid hiigelsaale, kuhu viis uhke keerdtrepp. Elevanti „kõht“ pidi

tulema kolmekorruseline ja muidugi ei jäänud ka lont niisama tolgendama – sellest pidi tulema puskkaev. Kahjuks või õnneks jäi imeelevant Pariisi keskele siiski ehitamata...

Kõige suurem, kõige pisem

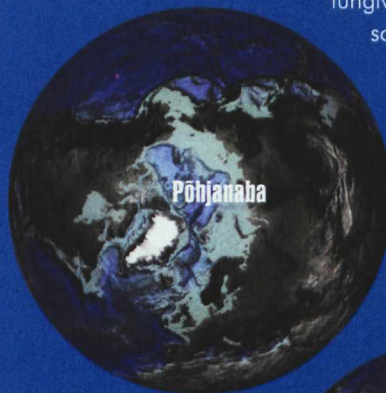
Maailma suurim helikopter on kunagises Nõukogude Liidus valmistatud Mil V-12, mis kaalub 105 tonni. Helikopterite rotorite läbimõõt on 35 meetrit.

Maailma kõige väikesem helikopter mõjub suurima kõrval lausa mänguajana, kuid töötab nagu õige mees kunagi! Jaapanlaste toodetud GEN H-4 kaalub vähem kui täismees – ainult 70 kilo. Helikopteril on neli mootorit ja ta tippkiirus on 100 kilomeetrit tunnis.

Lõunas on külmem kui põhjas?

Kõik me teame, et lõunamaadel on talvelgi mõnus ja soe puhata – nii arvavad ka inimeste nabad. Kuid põhja- ja lõunanaba arvavad hoopis teisiti: nimelt on lõunanaba keskmine temperatuur talvel – 65 kraadi Celsiust, põhjanabal aga langeb see harva alla – 40, niisiis on seal soojem kui Siberis, kus vahel paugub kuuekümnekraadine pakane. Põhjanabal ei ole mandrit, vaid ainult jääga kaetud meri, temperatuuri mõjutab seal läbi jää

tungivate merehoovuste soojus. Lõunanaba on seevastu suure mandri keskel, ning merehoovuste soojus sinna ei ulatu. Lõunanaba mõjutab ka see, et ta asub ligi 3 kilomeetrit merepinnast

kõrgemal. Nii et ettevaatust: kui ikka liiga kaugele lõunasse minna, võib jõuda hoopis kõige külmasse kanti!

Näomaalingud

1. Võta niiske švamm ja mõni rõõmus värv (mina valisin roosa) ning tupsuta ümaraid kujundeid. Ilusam tulemus jääb, kui kasutad švammi serva selge piirjoone saamiseks ja sisemist osa värvi hajutamiseks.
2. Tee sama mõne teise värviga, näiteks kollasega.
3. Vali ka kolmas värv (näiteks sinine) ning korda esimest punkti.
4. Lisa sädelust. Mina kasutasin roosat ja sinist värvi, kuna olin neid värve juba maalimiseks kasutanud. Võid aga valida ka hoopis teistsugused värvid.
5. Võta must värv ja pintsel ning lisa efektseid triipe. Korda sama valgega.

Värvirõõm loob hea tuju!

Igäihel meist on meie segasel rännaajal siin ilmas üks kohustus: päästa oma hing ja mõjutada möödamines teisi meie mõju alla sattuvaid hingi. (Kathleen Norris)

Kõige lihtsam ja efektiivsem on inimesi mõjutada väridega. Kuna november on hingedekuu, ei maalinud ma seekord looma- ega linnunägusid, vaid püüdsin luua midagi hingele. Võtsin švammid appi ning kasutasin palju selgeid värve ja sädelust. Soovitan sinulgi valida rõõmsamad toonid – isegi siis, kui hing on haige ja tuju pole hea. Tegelikult ongi suures osas meie tujude loojateks meid ümbritsevad värvid.

Endiselt ootan, et te mulle kirjutaksite ja joonistaksite! Näiteks siis, kui on mõni kindel soov, mida ma võiksin järgmistel kordadel õpetada.

Kirjuta minu mailile: iris@irisgrimm.net

Iris Müntel

Valikut minu tehtud töödest saab näha aadressil www.irisgrimm.net

Vello Salumets

The Beatles III

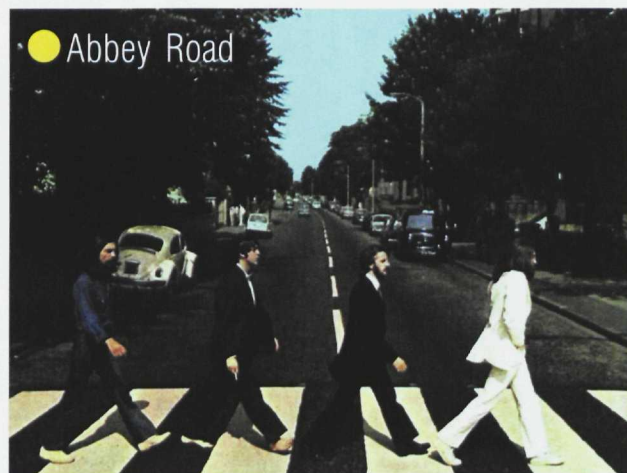
Algus septembrinumbris

1975. aasta algul hakkas režissöör Richard Lester

filmima biitlite uut linatost „Help!“.

Võtted toimusid lisaks Inglismaale veel Alpi mägedes ja Bahama saartel. Selle filmi tarbeks salvestas bänd uue portsu lugusid, millest koostati album ja filmi nimilaul paigutati singlile. **John Lennoni komponeeritud „Help!“** ei olnud oma tekstilt enam rõõmus trallitamine, vaid laululooja tõeline appihüüd. The Beatles ei olnud enam lõbus ja nutikas noortekamp, vaid neli täiskasvanuks saanud muusikut, kes olid ennenägematu ülemaailmse soosingu ja jumaldamise „kuldses puuris“ hakanud tundma mitmesuguseid paineid. Ka bändi sees hakkasid ilmneva esimesed käärimisprotsessid. Kuid miljoni fänni jaoks oli „Help!“-singel vaid järjekordne üllitis, mis vallutas kolmeks nädalaks nii Billboardi kui Briti tabeli tipu.

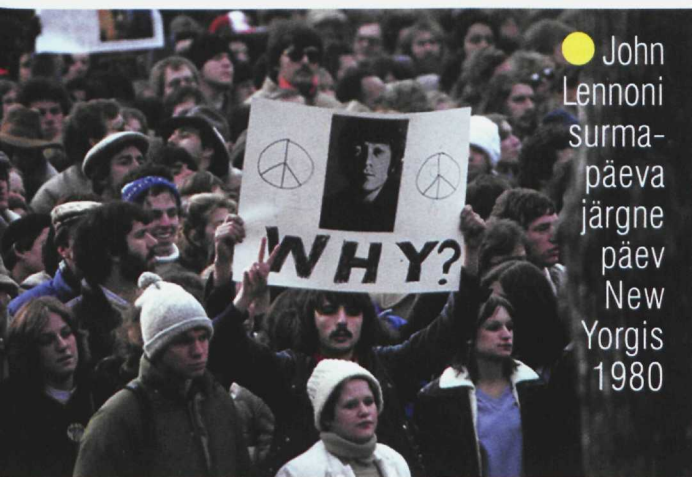
● Abbey Road

Samanimeliselt albumilt leiame ka ühe kuulsaima pala „Yesterday“. Kuid selle loo puhul on albumi ümbrisel kaks viga. Esiteks on autorid Lennon-McCartney vale ja vale on ka esitaja! „Yesterday“ on algusest lõpuni Paul McCartney sooloprojekt: tema kirjutatud, lauldud, kitarripartii mängitud ja taustabändiks neljaliikmeline keelpillikvartett.

Kui Paul oli produtsent George Martinile kitarri loo, mille pealkirjaks algusest „Scrambled Eggs“ (Munapuder“) ette tinitanud, pakkus see välja, et võiks taustajõududena kasutada keelpillikvartetti. Üllatunud Pauli vastus oli: „Ega ma sümfooniaorkestris mängin, ma mängin rock'n'rolli bändis!“ Siis aga leebus, ristis uue laulu „Yesterday'ks“ ja nii sai alguse üks maailma enim kaverdatud pala. Üllatav on siinjuures asjaolu, et päevselget hitti ei paigutatudki Inglismaal singlile. Ilmselt leidis Paul, et pole suurem asi lugu. USAs aga oldi targemad ja Capitol paiskas „Yesterday“ singlina müüki. Kümne päeva pärast oli miljoni müügi piir ületatud. Hiljem on paljud öelnud, et ainuüksi selle loo eest oleks Paul McCartney väärinud Siri tiitlit.

1965 ilmunud album „**Rubber Soul**“ näitas maailmale Beatlesi uut kvaliteeti – boheemlikku. Muutunud oli biitlite välimus, elu- ja mõttelaad ning mängu olid tulnud uimastid. See kõik kajastus ka bändi muusikas. Järgmisel aastal ilmutas The Beatles albumi „**Revolver**“. Avalooks oli George Harrisoni komponeeritud „Taxman“, milles „vaikiva biitlina“ tuntud Harrison väljendas mässu Beatles-nähtuse kohta. Ta oli juba enne Johni ülestunnistusi tundnud ennast „ahvina kuldses puuris“. George viskas intervjuudes küll aeg ajalt Beatlesi kohta vaimukusi, kuid vähesed taipasid, et need tähendasid

tema puhul täit tött. George'i jaoks oli ansambel hakanud pahaendeliselt meenutama seda tüütut kooli, millest ta kitarril juurde põgenes. Eks pödes ta bändis olles ka Lennoni ja McCartney ülemvõimu pärast, kes teda pumba juurde eriti ei lasknud. On olemas arvamus, et Harrison oleks ükskõik millises teises bändis võinud nii oma loominguga kui muusikuna olla liider, kuid selles bändis olid kaks meest temast kõvemad. Liititi torkis ta üsna tihti oma nina ka bändi rahaasjadesse. Katke ühest intervjuust: Reporter: „Starril tuntakse sõrmuste järgi, McCartney'd väljanägemise järgi, Lennonit tema naise järgi. Kuidas on lood teiega, härra Harrison?“ Harrison: „Püsin meelsasti tundmatuna nii kaua, kuni saan rahast oma osa.“

● John Lennon surmapäeva järgne päev New Yorgis 1980

Kui George väljendas mässu „Taxmani“ kaudu, siis John oli muutunud juba radikaaliks, kes avaldas arvamust nii jumala kui Vietnami sõja kohta. Tema ühes intervjuus öeldud lause, et Beatles on juba kuulsam kui Jeesus Kristus, tekitas USAs niisuguse pahameeletormi, et kuulutati välja lausa Beatles-boikott. Tänavatel hakati avalikult põletama biitlite plaate ja Ku Klux Klan asetas Beatlesi samasse vaenlaste nimekirja, kus ees juba neegrite õiguste eest võitleja Martin Luther King ja tema poolehoidjad. Sellele vaatamata sõitis The Beatles uuele USA-turneele ja kõik staadionid olid taas täis kiljuvaid fänne. Kuid veelgi tähtsam, radikaalsem ja kaugeleulatavam oli pärast USAst naasmist Beatlesi otsus hüljata kontserdilavad. See oli ainulaadne käik popmuusika ajaloos, sest bänd oli veel menu tipus. Beatlesi ülekolimine ainult **studiobändiks** põhines selle liikmete täielikul küllastumisel ja uue otsimise vajadusel. Ja selle uueni ka jõuti.

Salvestusstudiotehniline areng hakkas märgatavalt muutma nii muusika kui ka muusikute olemust. Üha enam hakati lugusid salvestama jupikaupa. Bänd ei pidanud enam korraga studios olema, vaid igaüks sai salvestada oma partii eraldi. Ühest küljest andis see muusikutele uusi võimalusi, kuid teisalt viis minema spontaansuse ja ühismängimise tunde. Eriti tähtsateks studiokatsetustes said produtsent ja helirežissöörid. Beatlesi puhul oli selleks võtmekujuks George Martin, ehk teisisõnu endisest helitehnikust sai teerajaja ja kunstnik. Koostöö eredaimaks näiteks on **1967** ilmunud Beatlesi suure-pärane album „**Sgt Pepper's Lonely Hearts Club Band**“ ja impressionistlik topelt A-

poolega singel „Penny Lane“ / „Strawberry Fields Forever“.

Kuid siis algas langus. Üheks suurimaks põhjuseks võis olla asjaolu, et siiani ühes rütmis hinganud bändi sees hakkasid tekkima lahkkelid ja egode võitlus. Ei aidanud seda lahendada ka McCartney eestvedamisel valminud film ja topelt EP-plaat „Magical Mystery Tour“. Veelgi hullemaks läks asi, kui **1968** ilmus müügile biitlite **topeltalbum „The Beatles“**, mis fännide poolt kiirelt „Valgeks albumiks“ ristiti. Tegelikult oli see nelja biitli sooloprojektide paigutamine ühele plaadile, mis väljendab selgelt nelja ego kokkupõrget. „Valgest albumist“ kujunes The Beatlesi „Must raamat“. Lisaks ilmus pildile John Lennon jaapanlannast kallim Yoko Ono, kes üritas üsna jõuliselt sekkuda biitlite töösse. Lõhe oli loodud ja aina kasvas. Seda näitas ka tulemus, kui Beatlesi uue albumi projekt „**Get Back**“ ei ilmunudki müügile ning nägi ümbertöödeldult ja uue pealkirjaga „**Let It Be**“ ilmavalgust alles **1970. aastal**.

Taas oli McCartney see, kes üritas bändi kokku ajada, et koos musitseerida ja salvestada uus albumitais lugusid. Üllataval kombel olid ülejäänud sellega päri ja **1969** ilmus fännide rõõmuks Beatlesi uus album „**Abbey Road**“. Heast tulemusest innustatuna pakkus McCartney bändikaaslastele välja võimaluse kas või enda lõbuka hakata kuskil väiksemates klubides koos mängima. Kuid siis prahvatas John Lennon: „See on lõpp! Lõpp!!! Ma tahan lahtutust! Samasugust kui oma abikaasast Cynthiast!“. Niisugune oli ühe muinasjutu lõpp, mille pealkiri oli „The Beatles“.

Pärast laialiminekut kukkus järgneva 10 aasta jooksul iga biitli vorpima omi sooloplaate. Ja kuigi käisid kõlakad, et The Beatles võib veel kokku saada, lükkas John Lennon need kõik kuuldused ümber. Tema oli oma valiku teinud.

8.XII 1980 kell 22.48 kohaliku aja järgi peatus New Yorgis asuva Dakota-hoone ees auto. John ja Yoko väljusid. Maja välistrepi varjust ilmus nähtavale Mark Chapman, hüüdes Johni nimepidi. John pöördus ümber – ja siis kõlasid lasud. Viis kuuli tungis tema ülakehasse. Surmavalt haavatuna vaarus Lennon uksehoidjani, hüüdes veel: „Mind tulistati, mind tulistati!“ ja varises siis kokku. Dakota-hoone uksehoidja rõõgatas pistolit käes hoidvale mehele: „Kas sa tead, mida sa praegu tegid?“. Tulistaja seisis rahulikult paigal ja vastas tuima näoga: „Jah, tean, ma tapsin John Lennonit“.

Järgmise päeva hommikul oli Dakota-hoone esine rahvast täis. Keegi ei kiljunud ega kriipinud nägu, nagu kunagistel biitlite kontserdidel. Rahvas seisis ülestõstetud kätega, silmad täis pisaraid, ja laulis Lennonit laulu „Give Peace A Change“. Mitmelt plakatilt võis lugeda „Lennon elab edasi!“...

David Arnoldi sõnad John Lennonit mälestusmiitingult Liverpoolis 1980. aasta 14. detsembril kõlasid nii: „Mis teie arvates on võimsam, kas kuul või laul? Mina ütlen teile, et selleks on laul. Kuul võib tappa ühe inimese, laul võib ellu äratada miljoneid!“

NB! Internetist võid kuulata „Yesterday“ d Paul McCartney esituses: <http://www.youtube.com/watch?v=ONXp-vpE9eU>
John Lennonit „Help!“ kõlab ansambli The Beatles aadressil: <http://www.youtube.com/watch?v=TU7jJJZi1Q&feature=related>
„Let It Be“ asub aadressil: <http://www.youtube.com/watch?v=j9SgDoypXcl&feature=related>
„Give Peace A Change“ leiad aadressil: <http://www.youtube.com/watch?v=RkZC7sqlmaM&feature=related>

Muhedikud müttavad

Mardikuul hulgub mööda maid ja linnu ringi igasuguseid kummalisi olendeid – mardi- ja kadrisante ja muidki veidraid tegelasi. Küllap on mõnel pool muhedikkegi nähtud – meie toimetusse igatahes saabus neid suisa kampadena. Siia leheküljelegi on trüginud nii mõnedki neist.

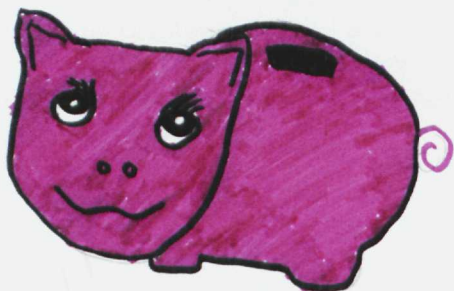
LEPATRIINU ÕIE

Elas kord lepatriinu Õie. Lepatriinu Õiel on 7 täppi. Tal on ilusad täpilsed tiivad. Lepatriinu Õie elab Pärnus. Suvel tuli ta mulle külla. Lepatriinu Õie on ilus. Lepatriinu Õie on tubli. Lepatriinu Õie lendas čielt õiele. Lepatriinu Õie lendas aknast tuppa. Ta ei leidnud väljapääsu. Aitasin ta ise aknast välja päikese kätte.

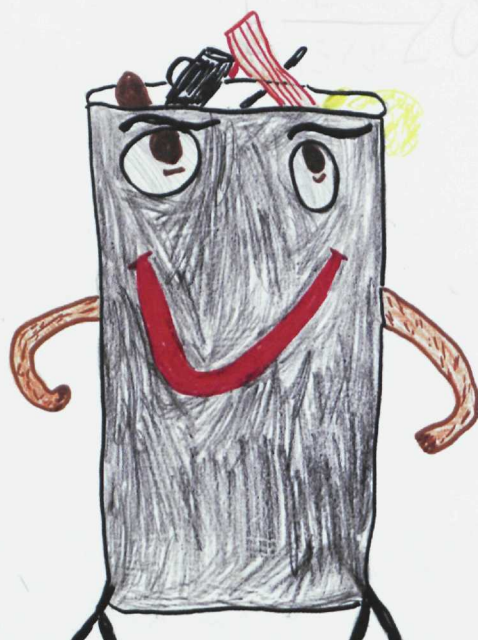
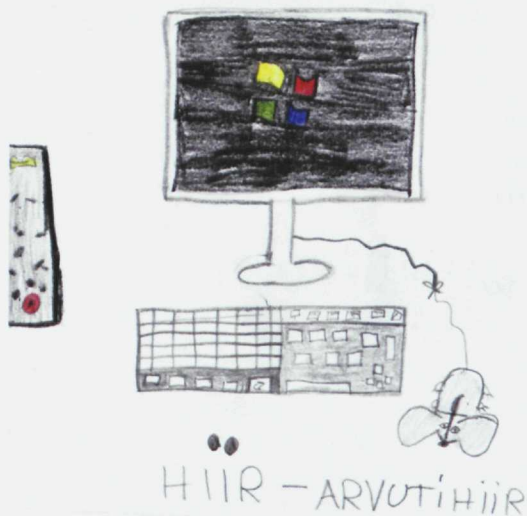

Paul Kristjan Koppel, 7aastane.

Marri Triin Volt Tartust: muhekassa

Annabell Dontsov Sõmerpalust: arvutihir

Erko Mõttus Türlit: prügipoiss

Sirel Saad Türlit: õhupallikala

Hans Erik Kulla Laeva vallast: saabasmuhedik

Lotte tegutseb ka sügistalvel!

Hoolimata jahenevatest ilmadest ja looduse uinuvast ilust on Lotte By Mosaic kolleksioon jätkuvalt sooja emotsiooni ja tugeva värvilaenguga. Vahva uudis on see, et algava hooaja Lotte kolleksioonis saab juba esimest tutvust sobitada 2011. aastal esilinastuva filmi „Lotte ja

kuukivi saladus” uute tegelaskujudega. Mosaic rõõmustab lapsi lisaks veel Lotte pinalite, raha-, selja- ning sussikottidega, lisaks täiskasvanuliku mugavalt üle öla kantava käekotiga.

puzzleball®

Pallide pall – puslepall!

Elas kord üks pall, kelle ümmargust peakest vaevas suur soov olla ühtaegu tark, ilus ja vaimukas. Lõpetas teine mitu kooli, aga tarkus pähe ei jäänud. Ka näo-maalingud ei jäänud pallikesele külge ja see tegi ta tuju nii morniks, et vaimukusest ei saanud juttugi olla. Võib-olla oleks pallike kurvastama jäänudki, kui ta poleks kohtunud puslemeistritega. Need vaatasisid palli alt ja pealt – ning tegid temast puslepalli – ühtaegu targa, ilusa ja vaimuka!

Kes pole veel puslepalli ja ta sugulastega kohtunud, see võib nendega tutvust teha AS Rekato kodulehel www.rekato.ee. Samas asub ka Rekato

internetipood. Puslepallide temaatika on lai – alates globuusest ning lõpetades autode ja muinasjuttudega. Meie seekordseks ülesandeks on aga maailma parimate pallide joonistamine ja kirjeldamine. Ootame teie palliloomingut toimetusse enne 5. detsembrist 2010. Leidlikumatele pallisõpradele auhinnaks uued puslepallid Rekato!

Ravensburger